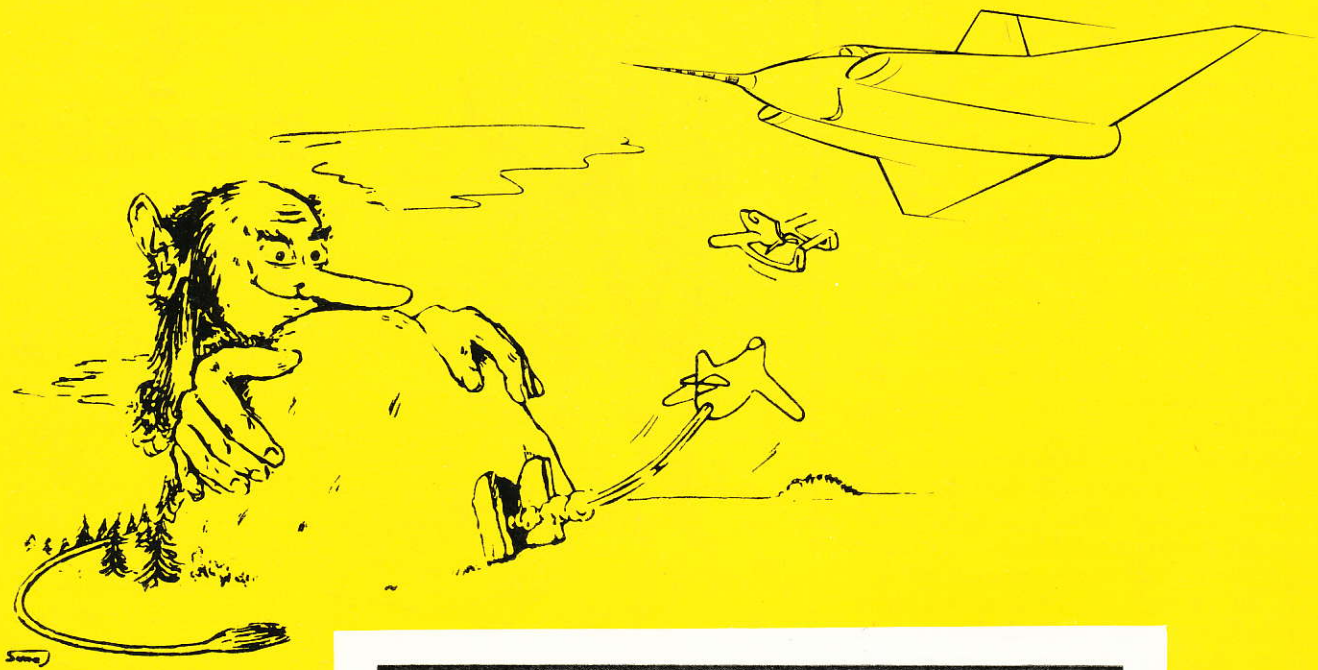

Apstedt

BERGROLET

PERSONALTIDNING FÖR CVA-UHF

Nr 1 • 1960 • Argång 11 •

JUBILEUMSNUMMÉR

Bergtrollet fyller

10 år

Milstolpen var för några årtionden sedan ett högst påtagligt begrepp i den dåtida trafiken. Det var ofta förenat med en hel del möda, att förflytta sig vägsträckan mellan två milstolpar. Är det kanske med tanke på denna möda, som milstolpen lever kvar som ett uttryck för en passerad epok.

Bergtrollet har passerat en milstolpe. Tio år har gått sedan Arne Boström och Bo Engström gav ut det första numret. Tanken på en personaltidning för Flyget i Arboga föddes långt tidigare. Men med möda föddes första numret. Så har det också varit med alla följande nummer. Med möda menas nu inte det mer eller mindre rutinbetonade arbetet att göra en "snygg" tidning även om detta arbete kan vara nog så betungande. Nej, det är mödan att göra en tidning, som motsvarar de önskemål, som Bergtrollets läsare kan ställa på tidningen.

Har vi lyckats därmed? Den frågan hade jag tänkt ställa till någon eller några av Bergtrollets läsare, men jag har inte gjort det. Frågan får stå öppen.

Vad jag nu framförallt känner som en stark angelägenhet är att på redaktionskommitténs vägnar få framföra ett tack till alla, som genom redaktionella bidrag eller på annat sätt medverkat till att göra Bergtrollet läsvärt. Ett tack vill jag också rikta till alla mina trogna "försäljare", som alltid med intresse gjort sitt för att få god spridning på Bergtrollet.

John Eklöf.

BERGTROLLET

Personaltidning för
Centrala Flygverkstaden och
FF Underhållsavdelning Förrådsbyrån
Arboga

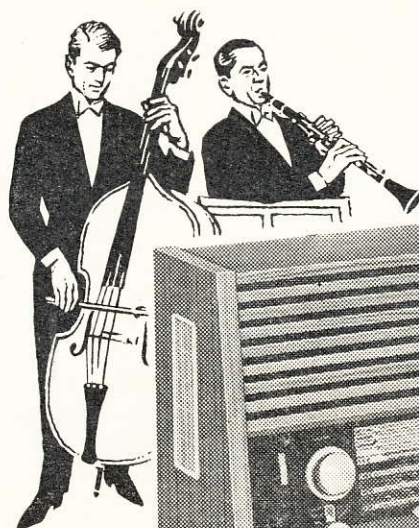
Redaktör:

John Eklöf
avd 642, tel. 190

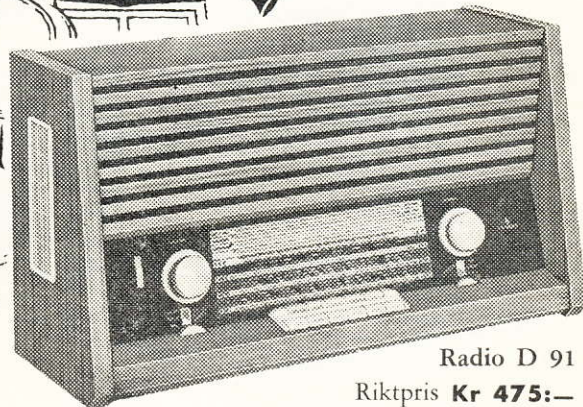
Redaktionskommitté:

Hugo Dahlström, John Stéen,
Karl-Axel Jansson, Gunnar Fried,
Olle Winberg

Pris 1: - kr.

SIEMENS

Radio D 91

Riktpris Kr 475:—

Släpp in det levande ljudet

genom Siemens radio med rymdton
och epokgörande fullklangsautomatik

En mottagare av hög klass med modern, elegant formgivning. Den har stor räckvidd, avstämningsindikator med magiskt band, klangfärgskontroll, 13 rörfunktioner, inbyggd antenn, 3 högtalare m.fl. finesser. Hölje av teak el. mahogny. Växelström.

SIEMENS FÖR ALLT ELEKTRISKT.

Den 26 maj 1950 hälsade vi "Bergtrollet" välkommen och önskade att CVA och CFA (UHF) personaltidning skulle gå en god framtid till mötes.

10 år har nu gått och "Bergtrollet" lever kvar och har utvecklats och fått ett allt fastare rotfäste. Vi har svårt att tänka oss CVA och UHF utan "Bergtrollet".

Det är med tacksamhet vi tänker tillbaka på de båda initiativtagarna Arne Boström och Bo Engström. Deras

förslag och deras arbete föll i god jord.

Vi tackar också den nuvarande redaktören John Eklöf för hans kunighet, energi och förmåga att alltid föra "Bergtrollet" framåt.

Slutligen tackar vi redaktionskommittén och alla övriga som med förslag och bidrag hjälpt till med Bergtrollets arbetet.

Vi önskar en god fortsättning! Lycka till!

Arboga den 18 mars 1960.

Otto Dahlin

Styresman CVA

Erik Nyberg

Förrådsdirektör UHF

25. Det hände 1950

JANUARI

- Vid årsskiftet 1949-50 hade Arboga stad 9.262 invånare.
- De under 1949 igångsatta stora modifieringsarbetena på fpl 18 fortsatte. De omfattade inbyggnad av katapultstolar, 57 mm akan, Fr 7 samt diverse modifieringar. Efter förstärkning av traversen kunde de stora 2-motoriga flygplanen lyftas och transporteras genom P-tunneln, (bild 1).
- Den av "Folkhälsan" föreslagna ökningen av bergsanläggningens special-evakuering genom kanal till och upp genom vertikalschaktet togs i bruk. Evakueringsfläkt placerades i fläktcentralens blandningskammare.
- CVA erhåller av Flygförvaltningen beställning på tillverkning av ytterligare 50 st robotar typ 310.
- Werner Larsson föreståndare (fr o m 16 augusti 1949) för KFUM:s elevhem i Ekbacken för CVA-lärlingar.
- Planer för ändring av provbock 4 i motorprovbyggnaden till robotprovbock börjar utarbetas.

FEBRUARI

- Den 7 februari sammanträdde CVA och CFA skyddskommittéer. Närvarande var från Flygförvaltningen verkstadsdirektör Bjarnholt, från Folkhälsan professor Forssman, ing Thrysin och Larsson, från Ljuskultur ing Hassel, från Yrkesinspektionen yrkesinspektör von Post, från Fortifikationsförvaltningen major Sandermark samt ingenjörerna Dahlberg, Lalander och Holmgren. Professor Forssman lämnade en orientering över den utredning om förhållanden i bergverkstäder, som Institutet för Folkhälsan hade under arbete. Han klargjorde hur undersökningen bedrivits efter i huvudsak 3 arbetslinjer nämligen:
 - a. Undersökning av arbetsplatsernas tekniska förhållanden.
 - b. Psyko-medicinsk undersökning.
 - c. Jämförande undersökning av ovan- och underjordsverkstäder.Professor Forssman sammanfattade till sist att på nuvarande stadium kunde sägas, att dittills hade man inte kommit till att det skulle finnas några särskilda hälsorisker för arbete, bedrivet i bergverkstäder. Många frågor ställdes och besvarades.

● FCTF avd 107 valde följande styrelse: Folke Kropp, ordförande, Henry Jersby, vice ordförande, Erik Larsson, sekreterare, Nils Henricson, kassör, Sten Svensson och Olov Tjellander.

Förhandlingsdelegerade för CVA blev Folke Kropp och Henry Jersby.

● FCPF avd 52 valde följande styrelse: Gustav A. Johansson, ordförande, Tage Wallqvist, sekreterare, Tore Ekman, kassör, Karl-Axel Jansson, Lenart R. Andersson, Ingvar Johansson och Erik Sjöberg.

Förhandlare blev Gustav A. Johansson och Ingvar Johansson.

● Arbetsledareklubben valde följande styrelse:

Knut Kihlberg, ordförande, Harry Hammarloo, vice ordförande, Alf Hedlund, sekreterare, John Kardell, Folke Larsson och Harry Dahlqvist.

Förhandlingsdelegerade blev Knut Kihlberg och Folke Larsson.

MARS

● Då de av Folkhälsan gjorda förslagen till vissa ändringar och kompletteringar av bergsanläggningens ventilationsanläggningar åtgärdats, började Folkhälsan den 20 mars utföra kontrollmätningar. Dessa avslutades den 28 mars med godkänt resultat. I ett par detaljfrågor skulle Folkhälsan återkomma; bl a rörande ökning av temperaturen i ytbehandlingsavdelningen.

● För social verksamhet under budgetåret 1949/50 fick CVA disponera

1.500: - kr. Kommittén för avgivande av förslag till fördelning av denna summa bestod av Folke Ericsson, Stina Hambn, Stellan Bolin, Olle Tjellander, Rune Mattsson, Göte Westerlund och Alf Hedlund.

● Av "Folkhälsan" föreslagna värmebatterier vid fläktarna över valvet i tunnel XIV monterade och i bruk. Därigenom erhöles bättre uppvärmning av luften till CFA (UHF).

● Den 23 mars började löneuträkning för kollektivavtalsanställd personal ske av Hålkortscentralen (Hc). Övergången skedde successivt med början för personal tillhörande elsektionen. Systemet var helt infört i juni 1950.

● Företagsnämnden under 1950 fick följande sammansättning:

Ordförande: Otto Dahlin.

Arbetsledningens representanter: N. Björkstrand, F. Kropp, E. Larsson, J. Källberg och H. Jersby.

Arbetarnas företagsråd: H. Andersson, T. Ekman, K. A. Mattsson, K. Örnberg och K. G. Yttermalm.

Vid sammanträde den 17 mars valde företagsnämnden H. Andersson som vice ordförande.

● Skyddskommittén under 1950 fick följande sammansättning: Ordförande: O. Dahlin.

N. Björkstrand, N. Lifvendahl, E. Ejert, Stina Hambn, R. Mattsson, G. Svensson och I. Johansson.

Antalet skyddsombud var 25.

Bild. 1. Fpl 18 i P-tunneln.

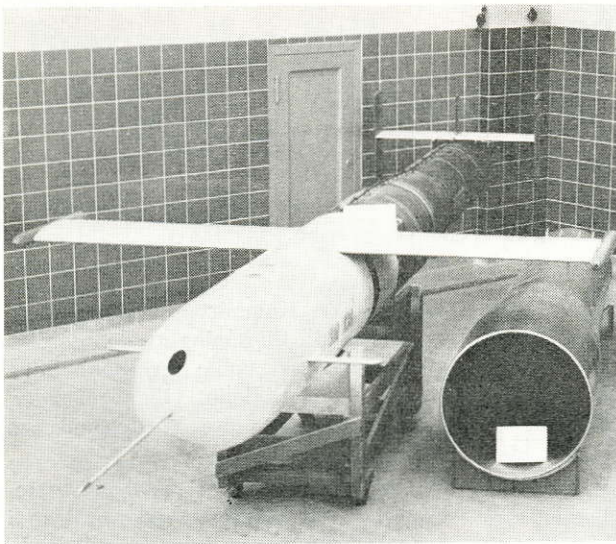

Bild 2. Robot 310.

APRIL

● Under det att Fortifikationsförvaltningen utförde bergskrottningsarbeten i CFA infart inträffade ett bergras den 26 april ungefär mittemot telefonväxeln. Ingen skadades. Under rensnings- och förstärkningstiden avstängdes infartstunneln och all personal samt alla transporter dirigerades via CVA.

● 27 april. Chefen för Försvarsstaben generalmajor Swedlund besökte CVA i sällskap med generaldirektör Reuterwall, KKV, direktörerna vid ASEA Liljeblad och Eriksson samt överste Schmidt, Försvarets forskningsanstalt, och majorerna Starck och Wärnsund, Försvarsstaben.

● CVA börjar leverera Rb 310, (bild 2). Provkörning av pulsmotorerna skedde i provbock 1 i motorprovbyggnaden.

● Vid översyner av motorer (DB-605) börjar standardpriser att tillämpas.

MAJ

● Den 5 maj av Försvarets Centrala Företagsnämnd anordnad konferens på restaurant Gåshaga, Lidingö. Konferensen leddes av nämndens ordförande souschefen i FF, generalmajor Nils Söderberg. Från CVA företagsnämnd deltog ordföranden Otto Dahlin och vice ordföranden Holger Andersson.

● Chefen för FortF generalmajor Carlqvist besökte CVA den 11 maj i sällskap med chefen för kasernbyrån överste Persson och chefen för underhållssektionen byrådirektör Thelander.

● Efter ca 2 1/2 års törnrosasömn vaknade CVA idrottsförening åter till liv. Den 15 maj valdes vid sammanträde följande styrelse: E. Pettersson, ordförande, S. Filmberg, vice ordförande, E. Fallqvist, sekreterare, G. Boman, kassör, Å. Sommar, materielförvaltare.

JUNI

● Som Ekof (Ekonomiska föreskrifter för Flygvapnet) utkom "Flygmateriel-

reglemente" (Ekof C nr 44/1950) med bl a bestämmelser för central flygverkstad som förvaltningsmyndighet.

● Den 22 juni beslut i Flygförvaltningen att provbock 1 i motorprovbyggnaden skall ombyggas till jetmotorprovbock.

JULI

● Souschefen för Flygförvaltningen, generalmajor Nils Söderberg, (bild 3) avgår för att tillträda befattning hos Svenska Flygmotor AB, Trollhättan. Han efterträddes av generalmajor Bengt Jacobsson.

● Fr o m den 1 juli överstes tjänstklass åt styresmannen, flygdirektören av 1. graden i FV, N. O. Dahlin.

● Nytt budgetår.

Årsomsättningen vid CVA under budgetåret 1949/50 var 9.324.072: - (8.980.000) kr. Siffror inom parentes anger motsvarande värden för närmast föregående budgetår, alltså 1948/49. Antalet produktiva arbetstimmar var 1.019.870 (950.000). Genomsnittskostnaden på de direkt produktiva avdelningarna var 2: 70 (2: 52) kr/tim. Som exempel på avdelningspålägg kan nämnas:

Maskinavdelningen 2: 40 (2: 60) kr/tim.

Motoravdelningen 3: 00 (2: 70) kr/tim.

Elavdelningen 2: 70 (2: 60) kr/tim.

Medeltal anställda var 832 (785) därav 577 (539) kollektivavtalsanställda och 255 (246) tjänstemän.

● CVA börjar leverera av Flygförvaltningen beställda bandmatrare för 20 mm akan, (bild 4). I olika etapper beställdes ett stort antal dylika. Tillverkningen vid CVA pågick till år 1956.

● Bergtrollet utkommer med sitt första nummer. Initiativtagare och utgivare var Arne Boström, CVA, och Bo Engström, CFA.

● Gemensam semester (14 dagar) under tiden 17-29 juli.

AUGUSTI

● Rikshemvärnschefen förordnade fr o m den 1.8.1950 Bertil Blomqvist till driftvärnsledare för CVA och CFA driftvärn.

● Elsektionen börjar översyner av flyg-radio Fr 7.

SEPTEMBER

● Kapten Sven Hamn lämnade den 1 september sin befattning som mob-officer och verkskyddsledare vid CVA.

● I CVA lärlingsskola intogs i klass I 7 st lärlingar. Av dessa är följande fortfarande kvar vid CVA:

Arne Eriksson, motormontör, Torsten Karlsson, motormontör, och Bo Engdahl, telemontör.

Bild 3. Souschefen, generalmajor Söderberg på inspektion vid CVA.

● Vid stadsfullmäktigeval i sept 1950 invaldes följande CVA-anställda:

Gustav A. Johansson (s), Ingvar Johansson (s), Nils Lifvendahl (fp), Ewert Skoglund (s), Bengt Lundmark (s), Karl-Axel Jansson (s), Holger Andersson (s), Olle Tjellander (fp), Karl Mattsson (k) och Tore Ekman (s).

● Vid stadsfullmäktigeval i sept 1950 invaldes följande CVA-anställda:

Nils Thorsson (h), Rune Gustavsson (s), Robert Olsson-Seffer (h), Charles Fernsten (s) och Rune Mattsson (k).

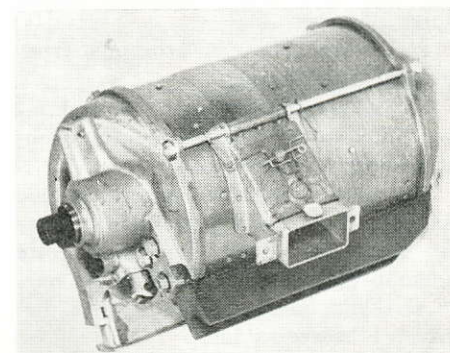

Bild 4. Bandmatrare, 20 mm akan.

OKTOBER

● Söndagen den 1 oktober stor CVA-dag. Verkstaden visades för de anställdas anhöriga och kunde noteras ca 1.400 besökande.

● Den 11 oktober besöktes CVA och CFA av statsrådet Allan Vougt, (bild 5). Han åtföljdes av chefen för Försvarets Kommandoexpedition generalmajor Kellgren, souschefen för FF generalmajor Jacobsson, kanslirådet Treschow, verkstadsdirektör Bjarnholt och överstelöjtnant Adolfsson. Vid sammanträdet på rådhuset i Arboga med drätselkammarens ordförande, riksdagsmannen Iwar Anderson, diskuterades behovet av bostäder, som blivit mer och mer brännande. Försvarsministern ställde bl a i utsikt att Arboga redan år 1950 skulle få börja utnyttja 1951 års bostadsbyggnadskvot.

● Överenskommelse träffas med Svenska Aeroplan AB, Linköping (SAAB/L) om tillverkning (huvudsakligen sammanbyggnad) av följande enheter för fpl J29: Luftkanal, mellankropp. Trumma, luftkanal, nos. Undre tanklucka. Sidroder. Hjödöder. Stabilisator. Fena. Förarstol.

Utbildning av personal började omedelbart, främst av nitare.

Under chefen för verkstadssektionen, Folke Kropp, svarade främst verkmästare Stig Lindgren och verkmästare Tage Wallqvist för SAAB-arbetena.

Monteringshall 6 avsågs att disponeras för dessa arbeten.

● CVA startar 400 ts av fpl 21. Under den tid då P-tunneln användes för fpl 18-line skedde översynerna i monteringshall 6.

● Elsektionen börjar översyner av flyg-radio Fr 8.

● Under lördagen den 28 och söndagen den 29 oktober stora hemvärnsövningar i Arboga med kapten Åke Lindroth, Köping, som övningsledare. CVA och CFA driftvärn deltog med Bertil Blomqvist i spetsen. Lördagens stridsövningar i kraftigt regn.

● Den 30 oktober fastställde överbefälhavaren bestämmelser för luftskyddet vid militäranläggningar (militärt verkskydd) att gälla fr o m 15 december 1950.

NOVEMBER

● Arbetsuppehåll torsdagen den 9 november kl 1048-1400 med anledning av HM Konung Gustav V begravning.

● Mellan den 20 november och 2 december anordnades på mässen utställning av tavlor målade av amatörmålare bland CVA-anställda. Efter en omröstning inköpte CVA följande tavlor: G. Norin: "Skogsväg". G. Willneborn: "Arbogaån". G. Willneborn: "Vintermotiv". G. Willneborn: "Vättern". E. Engberg: "Gryning". P. Bergstedt: "Stilleben".

Inspektion vid CVA och UHF

Den 23 mars 1960 inspekterades CVA, Hc och UHF av CFV, generallöjtnant Ljungdahl, åtföljd av verkstadsdirektör Holmgren och kapten Normelius.

Generalen skakar hand med Ingvar Johansson, FCPF:s ordf. Olle Göransson väntar på sin tur.

● Provmock nr 1 i motorprovbyggnaden börjar byggas om för körning av jetmotorer. Bl a påbygges de båda tornen.

DECEMBER

● Fr o m den 1 december trädde den inom CVA nyorganiserade verktygscentralen i funktion. Föreståndare för verktygscentralen blev förrådsmästare Birger Haglund.

● Under år 1950 skedde översyn av följande motorer: 240 st typ DB-605, 46 st typ Wp, 4 st typ Wp junior.

Under senare delen av året överfördes översynen av motor Wp och Wp junior till CVV.

● Under året levererades 43 st fpl T18B efter modifieringar (katapultstolar, 57 mm akan, Fr 7 m m).

● Den första reparationen vid CVA av jetplan (fpl 21 R) påbörjades.

● Som ett första led i bergsundersökningarna rörande motorprovbockar i berg vid CVA blottades bergsytan på av experterna angiven plats vid Zackrisberg. Arbetet skedde i djup snö.

● Under 1950 var antalet olycksfall vid CVA per 100 årsarbetare, exklusive färd till och från arbetet, 6,3. Motsvarande siffra för 1949 var 9,2. Således en väsentlig förbättring men långt ifrån bra.

● Den 31 december 1950 var antalet anställda vid CVA 948, varav 285 löneplans- och 663 kollektivavtalsanställda. Ökningen under år 1950 var 106 (41 resp. 65).

● Vid årets slut hade Arboga stad 9.457 invånare. Ökningen under år 1950 var 195.

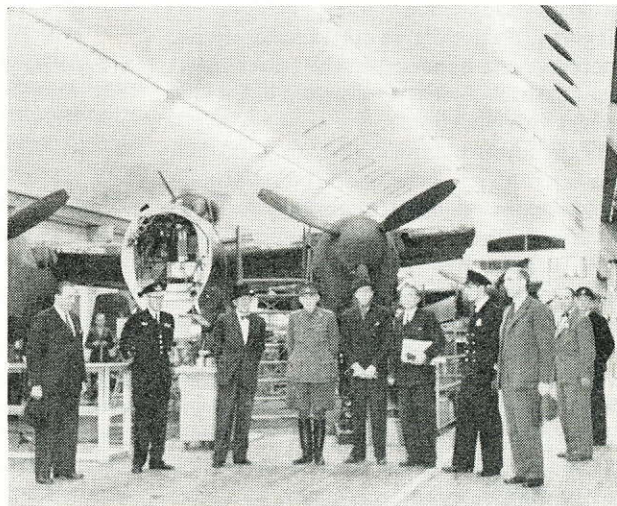

Bild 5. Statsrådet Vougts besök vid CVA. Från vänster verkstadsdirektör Bjarnholt, generalmajor Jacobsson, statsrådet Vougt, generalmajor Kellgren, kanslichef Treschow.

Ramm- motorn

Ger 600 hästkrafter vid machtal 4 per kg motorvikt

av Kurt Rosin

Rammotorn har hittills fått sin största användning inom robotområdet. Den senaste tiden har dock allt större uppmärksamhet börjat ägnas rammotorn som framdrivningsmedel för snabba flygplan. Orsaken härtill är att rammotorn vid höga flyghastigheter (över machtal 2), ur prestanda- och verkningssynpunkt, är överlägsen turbojetmotorn (reamotorn). Fig 1 visar höjdfartområde för olika motortyper.

Principen för rammotorn är i stort densamma som för turbojetmotorn, d v s dragkraften erhålles genom att i motorn öka hastigheten på den inströmmande luften. Skillnaden mellan dessa båda motortyper är att turbojetmotorns kompressor ersatts med en s k diffusor, som är så utformad att den ger luften den erforderliga tryckstegringen. I princip innehåller därför rammotorn inga rörliga delar. Kompressionen av luften erhålles enbart genom fart-(ramm)-verkan, vilket innebär att dragkraften är lika med 0 vid stillastående motor och att en viss minimihastighet erfordras för att erhålla positiv dragkraft. Rammotorn måste därför kombineras med turbojetmotor, raketer eller någon annan form av start-hjälp.

Såväl dragkraft som verkningsgrad växer med farten och först när denna närmar sig ljudhastigheten blir motorn praktiskt användbar som kraftkälla i flygplan. Som tidigare nämnts blir rammotorn mest ekonomisk vid farter mellan machtal 2 och 4, d v s 2400-4800 km/h vid markhöjd.

Rammotorns huvuddelar äro luftintaget med över- och underljudsdiffusor, brännkammare och utloppsdel (se fig 2). Den höga inloppshastigheten måste i luftintaget nedbringas till en hastighet lämplig för motorns funktion. Övergången från över- till underljudshastighet sker alltid genom ett visst fenomen, nämligen över en s. k. rak stöt. Vid inlopps- (flyg-) hastigheter över machtal 1,5 blir dock förlusterna över en sådan stöt mycket stora. Dessa förluster kunna minskas genom att låta

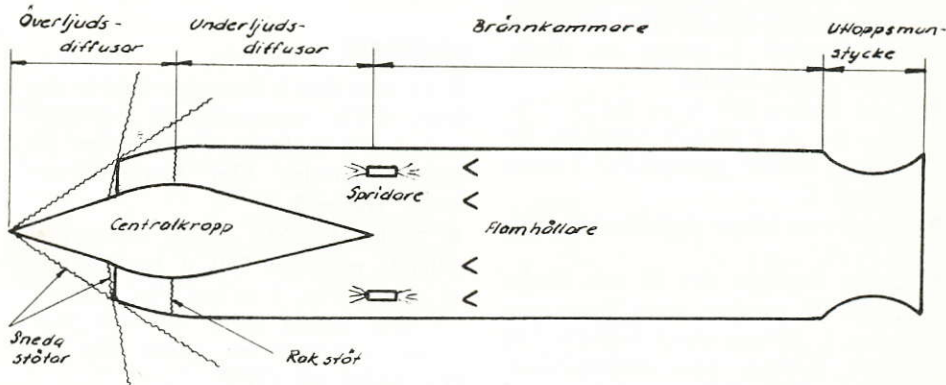
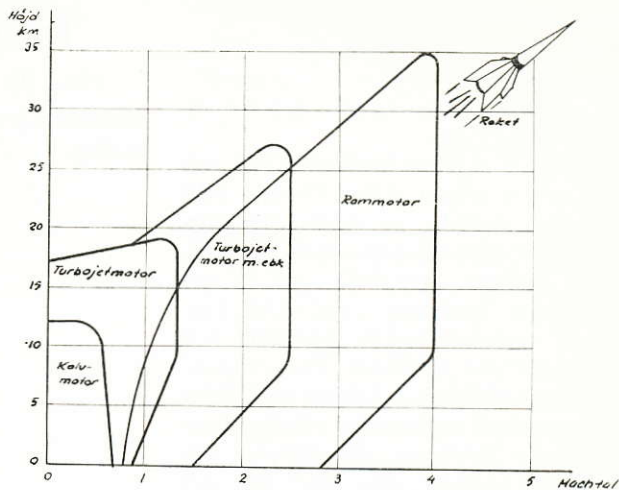
hastigheten i luftintagets överljudsdiffusor minskas genom ett antal s. k. sneda stötar innan den slutliga övergången till underljudshastighet sker över den obligatoriska raka stöten. De sneda stötarerna erhållas genom att förse luftintaget med en centralkropp, som utformas så att även underljudsdiffusor erhålles (se fig 2). Inuti centralkroppen installeras vanligen motorns bränsle- och reglersystem. Genom hastighets-sänkningen i diffusorn erhålles en motsvarande tryckstegring (kompression).

Härefter ökas luftens energiinnehåll genom insprutning och förbränning av

mannade flygplan, måste den förse med automatiskt omställbara ut- och inlopp.

Som exempel på rammotorns förnämliga prestanda vid höga farter kan följande nämnas. Vid machtal 2 utvecklar rammotorn 100 hästkrafter per kg motorvikt (motsvarande siffra för en turbojetmotor med efterbrännkammare är 40) och vid machtal 4 ger rammotorn inte mindre än 600 hästkrafter per kg motorvikt. Härav framgår att rammotorn är ett attraktivt objekt för framtidens motorkonstruktörer.

—/—

bränsle i brännkammaren, som i princip är konstruerad som en efterbrännkammare till en turbojetmotor. Värmetillförseln medför att gasen utvidgar sig (expanderar), varigenom dess tryck minskar och hastigheten ökar. Genom utloppsmunstycket sker sedan ytterligare expansion till atmosfärtryck, samtidigt som hastigheten hos den utströmmande gasen avsevärt ökar.

Av ovanstående framgår att motorn kommer att ge maximala prestanda för en given flyghastighet genom att luftintaget och även utloppsmunstycket måste utformas för ett speciellt tillstånd framför motorn. Avvikelser från detta tillstånd kommer att innebära stora förluster. För att motorn skall kunna arbeta inom ett större fartområde, vilket t. ex. är önskvärt i be-

En god kapacitet

Ur en anställningsansökan:

Jag har: ansvarskänsla, ledaregenskaper, viljekraft, talang och snabb uppfattningsförmåga.

Jag är: god organisatör, samarbetsvillig, minnesgod, initiativrik, noggrann, arbetsam, energisk, självständig, rättvis, lugn, ordentlig, pålitlig, ridderlig, hjälpsam, kapten, geni, detektiv, professor, räknemaskin, tankeläsare och nykter.

Hänt på Radio

Anders Wadström kommer med en grupp besökare.

Erik Sjöberg teaterviskar.

- Grabbar, se tekniska ut, för nu kommer det besök.

Lämna flygplanet!

Många gånger har flygplanets besättning fått en sådan order. Då har alla möjligheter att "ta ner" flygplanet prövats och man har funnit att en landning skulle innebära allvarlig fara för besättningen. Men ibland händer det att besättningen tvingas lämna flygplanet brådstörtat. Det kan bero på manöveroduglighet, bränslebrist, motorstopp, brand etc. Det gäller då att kvickt komma ur flygplanet.

Nutidens moderna stridsflygplan är konstruerade för höga farter. Uthopp kan därför inte ske som "på den gamla goda tiden" genom att åla sig ur flygplanet. Man måste skjuta sig ut och det sker med katapultstol, en anordning som alla nya stridsflygplan är utrustade med. Det gäller att komma ur flygplanet oskadad, att inte slå emot någon del av planet och att klara de stora luftkrafter, som hopparen utsätts för omedelbart efter utskjutningen m. m.

När föraren (navigatören) drar i gardinen och utlöser katapultstolen avfyras tändskruven i stolens tryckkammare. Lågan från tändskruven tänds krutet i tryckkammaren. Krutet levererar gas till katapultstolrören. När gastrycket blir tillräckligt stort lyftes stolen och skjuts ur flygplanet med föraren sittande i stolen. Ju större gasleverans till stolrören per tidsenhet, ju snabbare kastas stolen ur flygplanet. Å ena sidan måste stolen vid utkastningen ha så stor hastighet att hopparen, när han av flygplanfarten snabbt blåses bakåt, går fri från flygplanets utskjutande detaljer (fena, stabilisator etc.). Och denna säkerhet skall finnas oavsett vilken fart, höjd eller läge flygplanet har. Å andra sidan skall utskjutningen ske mildt, d v s accelerationen (mäts i g) och accelerationstillväxten (mäts i g/sek) får inte vara större än att den mänskliga organismen kan klara dem utan skador. Det som begränsar en stor utskjutningshastighet och därmed hög kashöjd är den korta utskjutningssträckan man har till förfogande i flygplanet. Utskjutningsrörets längd kan inte utan olägenhet bli större än högst avståndet mellan kabingolv och huv. Då man av säkerhetsskäl för islag i fena vill ha så hög utskjutningshastighet som möjligt följer att man inte har annat val än att ta till relativt höga accelerationer under utskjutningsförloppet. Nu tål inte kroppen hur höga accelerationer som helst. Man brukar räkna med att ca 20 g är ett ungefärligt högsta värde en normal

människa kan klara under någon bråkdel av en sekund.

Som följd av sambandet mellan de dynamiska lagar som råder mellan väg, hastighet, acceleration, accelerationstillväxt och tid får man ta ut det mesta möjliga ur tillgängliga konstruktioner utan att skador får uppkomma i samband med utskjutningen.

Utskjutningstiden är mycket kort. Från det ögonblick föraren drar ned gardinen och utlöser stolen till dess han befinner sig utanför flygplanet har en tid av endast 1/5 sekund förflutit. Man förstår att kroppen utsätts för stora påfrestningar, när den på så kort tid skall accelerera från 0 till 15-30 m/sek hastighet. Då fordras det en god fysik och en korrekt sittställning - benen på fotstöden, huvudet bakåt mot nackstödet, armarna ihop eller i kors vid utlösningen m. m. En framåtlutning av kroppen eller huvudet kan åstadkomma förskjutningar i ryggradens kotpelare, muskelsträckningar i nackmuskulaturen etc. Vid svårare sådana kan framtida men uppstå.

En faktor som jag med avsikt utelämnat är temperaturens inflytande. Tyvärr är krut inte en temperaturoberoende energialstrare. Vid låga temperaturer är krutförbränningen långsam och det betyder att stolens hastighet blir lägre. Vid bestämmande av lägsta tillåtna stolhastighet måste, utöver flygplanets lastfaktor, höjd och fart, även hänsyn tas till temperaturen hos krut och stolrör. Det blir den svåraste kombinationen som får bestämma den lägsta hastighet som föraren måste ha vid utkastet för att tillräcklig frigång skall finnas mellan honom och exempelvis flygplanets fena. Katapultstolen skall ju kunna användas även i ett nedkyllt flygplan strax efter starten, då krutet ännu har marktemperatur.

Ja, det här var en liten repetition av de faktorer man har att ta hänsyn till, när det gäller att skjuta ut stolen med föraren ur flygplanet. För att få en klar bild av utskjutningsförloppet, har vi här på CVA en friflygande katapultbana, som nu varit i tjänst i över 2 års tid. Den har fungerat på ett fullt tillfredsställande sätt och vi har hittills gjort ca 500 utskjutningar. Vi skjuter ut en stolattrapp, vars vikt motsvarar vikten av flygplanets stol plus föraren. Under utskjutningen registreras och mäts stolattrappens rörelse och acceleration, krutkammarens tryck m. m. Erhållna prestandavärden skall uppfylla

de krav som FF uppställt för flygplanet ifråga.

Flygplanets katapultstolar har räddat många människoliv. Sålunda har vid FV under förra året enligt uppgift 25 man lämnat flygplanet med katapultstol och klarat uthoppet, i vissa fall med mindre skador, i de flesta fall helt utan skador.

En funktionsduglig katapultstol är första förutsättningen för ett lyckat uthopp. CVA har i uppgift att ladda upp tryckkamrarna till utskjutningsanordningen. Det är ett ansvarsfullt arbete och vi har åtagit oss uppdraget i förvisning om att vi har pålitligt folk som sköter uppladdningen.

Man frågar sig nu: Hur skall utskjutning kunna ske när vi i framtiden får nya flygplantyper med ytterligare ökade flygplanhastigheter, kanske upp till Mach 3? Då måste utskjutningshastigheten ökas ännu mera och det skulle kunna ordnas, om man låter en raket tända just i det ögonblick krutgaserna från tryckkamrarna upphör att verka på stolen. Man kan då välja en liten eller stor raket för att åstadkomma det extra krafttillskottet som behövs för att föraren vid den ökade flygplanhastigheten skall gå fri från flygplanets fena.

Men hopparen måste också skyddas mot de starka luftkrafterna, som kan slita av honom den personliga utrustningen, bryta sönder hans armar och ben etc. Därför pågår i många länder ett intensivt forskningsarbete för att lösa de med utskjutningen sammanhängande problemen. Möjligt är att man kan konstruera en stol, som ger föraren erforderligt skydd mot utskjutnings- och luftkrafterna. Men den mest radikala lösningen är den, att föraren inneslutes i en tryckkabin som skjutes ut hel. Det fordrar emellertid att flygplanen från början byggs upp omkring denna kabin. Huruvida man lyckas lösa det problemet återstår att se. Kanske att 60-talet ger oss svar på frågan. Vi får hoppas det.

"Krutgubben".

8. När jag började med flyg

Styresman, flygdir Otto Dahlin berättar

Första gången jag mera handgripligt började med flyg var sommaren 1922 på segelflygberget Wasserkuppe i mellersta Tyskland, där jag med en hängglidare typ Pelzner gjorde en del, mest misslyckade, försök att glida några meter. Hängglidaren var av den typ som senare även byggdes i Sverige och som beskrevs av Curt Gösta Holmberg i Bergtrollet nr 2/1956. På Wasserkuppe pågick vid mitt besök 1922 stora segelflygtävlingar och det var icke möjligt att då få någon verklig glid- och segelflygutbildning. Det blev först sommaren 1923 i den på Wasserkuppe då nystartade segelflygskolan Harth-Messersmitt. Harth var tidigare rekordinnehavare i flygtid med segelflygplan (år 1921, 21 min) och Messersmitt var den särskilt under andra världskriget kände flygplanskonstruktören. Lärare var Wolf Hirth; senare en av Tysklands mest framstående segelflygare. Skolan dis-

ponerade 2 st glidflygplan av typ Harth-Messersmitt S10, (bild 1), en föreg. till de typer som senare kom i bruk över hela världen bl. a. de svenska flygklubbarnas Grunau 9, Anfänger och Schulleiter. S10 saknade höjdroder och skevroder; höjdstyrning skedde genom ändring av hela vingens anfallsvinkel och skevning genom förvriddning av hela vingen. Startmetoden var gummilinnor och flygning skedde över hang. Resultatet av min utbildning blev enbart A- och B-diplom; längre kunde icke nybörjare komma med S10.

Parallellt tränade jag med hängglidare (bild 2 och 3). Av en svensk flygare James Douglas Hamilton, som sommaren 1923 vistades på Wasserkuppe köpte jag för 10:- kronor en dylik apparat, det enda "flygplan" jag någonsin ägt. Den var byggd av Willi Pelzner och hade pappersbeklädnad på vingarna. I köpet ingick välbehövlig reparationsutrustning: 1 rulle omslagspapper samt tapetklister. Mitt personliga rekord blev cirka 150 meter. Med start från samma plats och med samma vind flög Pelzner över 400 meter.

Till Wasserkuppe kom flygfolk från hela världen och många besökte oss i Harth-Messersmitt-läget. Jag skall bara nämna en, men en som kom ofta och varje gång han kom kändes en fläkt av historiens vingslag. Det var den 76-årige Gustav Lilienthal, broder och ständig medhjälpare till Otto Lilienthal, som var "den första flygande människan", vilken efter många års flygförsök störtade och omkom med

hängglidare år 1896. Gustav Lilienthal talade gärna om Sverige, som hans släkt på något sätt stammade från.

Vistelsen på Wasserkuppe blev oförglömlig. Det stora grässlättsklädda, skoglösa berget med sina i hangvindarna seglande graciösa, eleganta flygplan. Runt omkring ligger det vackra, leende Rhönlandskapet med lövskogsklädda höjder och i dalarna små idylliska byar. Det var lätt att förstå alla dem som år efter år återvände till "de blå bergen" i Rhön.

På försommaren 1924, efter examen vid Chalmers, Göteborg, kom jag åter till Wasserkuppe men fick inte tillfälle att fortsätta segelflygutbildningen. Akte med ovan nämnd Pelzner till Würzburg, där denne startat en firma för byggande av hängglidare. Vi byggde mängder av sådana, huvudsakligen för tyska sportskolor. En levererades till NK, Stockholm. Så började Pelzner bygga ett litet motorflygplan; han byggde och jag räknade. I oktober började jag läsa flygteknik och luftskeppsbyggnad vid Tekniska Högskolan i Darmstadt.

Många kvällar hade jag tillfälle hjälpa högskolans flygrupp med reparation av deras mycket förnämliga segelflygplan "Konsul". Vid sidan av studierna fortsatte jag med beräkningarna av det i Würzburg under byggnad varande lilla sportplanet, som färdigställdes och flögs. Men så tog fordningssägarna motorn, "Pelzner Flugzeugbau" upphörde, Pelzner flyttade till Sverige, först till Halmstad och sedan till Ystad (se Holmbergs artikel i Bergtrollet nr 2/1956).

I mars 1925 återvände jag till Sverige för värnpliktstjänstgöring vid Fälttelegrafkårens femte kompani, som var Flygkompaniet å Malmen. Efter vederbörlig harvning följde hjälpmekanikertjänst på Tummelisa, det lilla av flygarna mycket omtyckta övningsplanet, konstruerat av civilingenjör Henry

Bild 1. B-flygning med S10.

Flygare i samliga bilder är styresman O. Dahlin.

Red.

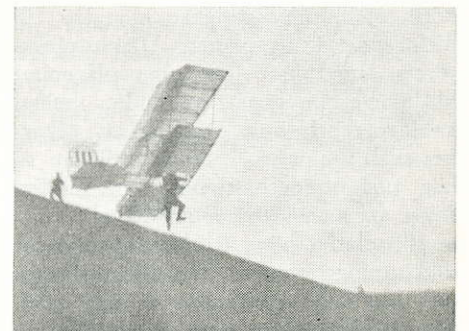

Bild 2. En misslyckad start.

Kjellson och byggt på Flygkompaniets tygverkstad. Men snart kom order att jag skulle anmäla mig för tygofficeren, kapten Peter Koch. Order av honom att anmäla mig för civilingenjör Kjellson. Så stegade jag in på tygverkstadens ritkontor, som låg i bottenvåningen i den tegelbyggnad (bild 4) som än idag står kvar på CVM, dock nu utan torn. Innanför en glasvägg satt ingenjör Kjellson och dåvarande docenten, sedermera professor i flygteknik Ivar Malmer. Av Kjellson hänvisning till ritkontorsföreståndaren Hugo Petterson (Ritar-Pelle, Bertler), numera överingenjör vid SAAB/L. På det lilla ritkontoret fanns utom Bertler ci-

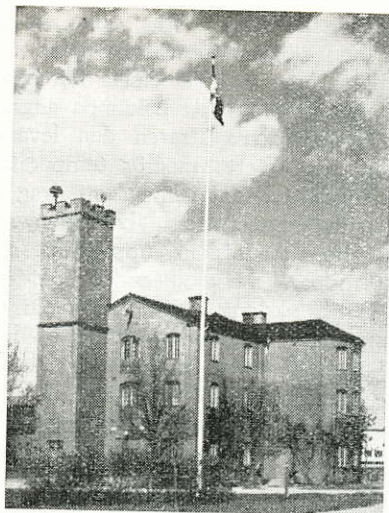

Bild 4. Tygverkstadens kanslibyggnad.

Bild 3. Hängeglidaren.

vilingenjören Nils Söderberg, sedan 1937 styresman för CVV, ingenjör Olle Thunell, senare överingenjör vid Marinverkstäderna i Stockholm, ingenjör Axel Karlsson, nu chef för driftavdelningen CVM samt ingenjör Carl Erik Rundberg, senare byråingenjör vid Flygförvaltningen. Och så fanns Evert, som var allas allt i allo, kopist, ritningsarkivarie, springgosse m. m. Evert Ristenfeldt kom till försöksavdelningen, då denna startade vid CVM år 1933 och är nu ingenjör på Försökscentralen.

I ett hörn på ritkontoret stod Malmers lilla vindtunnel och där fick jag ställa mitt ritbord och sätta igång med tuschkopiering av ritningar. Så småningom fick jag konstruktionsarbete. Det gällde närmast ombyggnad av jaktflygplanet J24 från monoplan till bi-

plan (J24B). J24B var det första i Sverige konstruerade och byggda flygplanet med vingbalkar av metall (helldragna rektangulära stålrör).

Vid denna tid hade Bertler ett av honom konstruerat och byggt sportflygplan (Pettson-planet) färdigt och det blev ett av mina fritidsnöjen att vara handräckning åt honom. Bild 5 visar en demonstration av möjligheten att som en skottkärra rulla flygplanet med bakåtfällda vingar. Bilden visar min militära klädsel (med hatt) på Flygkompaniet.

I oktober 1925 var värnplikten klar och jag fick då civil anställning på tygverkstadens ritkontor. Den 1 juli 1926 startade Flygvapnet och Flygkompaniet blev F3. Tygverkstaden blev Centrala flygverkstaden å Malmen med initialerna CFM som senare ändrades till CVM.

Så började mitt arbete i Flygvapnet och där har jag stannat, vilket jag inte haft anledning ångra.

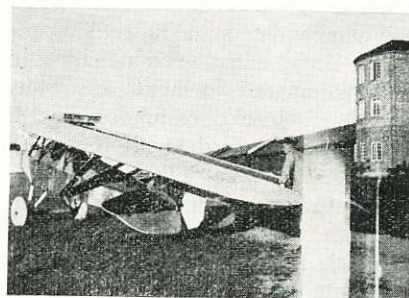

Bild 5. "Planet Pettson".

--/--

FCF:s första utombys möte hölls i Arboga

Fr. v. byrådir. Harry Dahl, motor-
montör Gunnar Gustafsson (skymd)
övering. Elvir Berggren, I. verk-
mästare Nils Almpvist, Övering.
Anders Högfeldt, sekreterare Lars
Augustinsson.

Försvarets Centrala Företagsnämnds besök i Arboga den 4 och 5 april blev uppfriskande för både gäst och värd. Detta var det första sammanträde, som nämnden hållit utanför huvudstaden. Erfarenheterna av arbogabesöket var enbart goda och man räknar med att i fortsättningen årligen hålla något sammanträde vid en försvarets arbetsplats. Representanterna i CVA:s, UHF:s och AIA:s företagsnämnder deltog som åhörare.

Mässföreningen bjöd deltagarna på frukost i CVA:s mäss, varvid Balk-Johan hälsade välkommen. FCFP och FCTF bjöd på lunch i samma lokal. FCTF:s ordf. Birger Ahlin bjöd till bords i ett fyndigt anförande. Han påpekade att Mässföreningen var ett resultat av det slags samarbete, som ligger företagsnämnderna varmt om hjärtat. Lunchen ville vara ett bevis

på vart sådant samarbete kan leda. Centrala företagsnämndens ordförande, amiralen Gunnar Jedeur-Palmgren, tog elegant upp tråden i sitt tack för maten och tilldelade Mässföreningen 10 poäng, högsta möjliga.

Fr. v. konteramiral Gunnar Jedeur-
Palmgren, överste G. A. V. Raab, om-
budsman Göte Magnusson, byrådir.
Harry Dahl, Vid hållkortsmaskinen
Marie-Louise Öhrn.

Något om infektionssjukdomar

Det finns många olika synpunkter på infektionssjukdomarna, såsom deras lagbundenhet och deras totala frånvaro av regler i uppträdandet. Andra är deras lindriga eller ilska förlopp och åter andra deras tendens till att uppväcka skyddskrafter inom den mänskliga organismen eller deras avsaknad av denna förmåga. De bete sig således ungefär som människorna vars växlande "beteendemönster" beror på det individuella sättet att reagera inför olika situationer. Sambandet som råder i uppträdandet beror naturligtvis på att infektionssjukdomarna orsakas av levande organismer. Infektionssjukdomarna bär således i allt livets drag, de födas, lever och dör.

Vid studiet av sjukdomar liksom i fråga om vilka problem vår tanke än må ge sig i kast, så äger människan ett vapen att betvinga dem, nämligen resonemanget, logiken. När det gäller utblickar mot sjukdomsbehandlingens vida fält måste även fantasien komma med, då ju sjukdomen enligt vad som nyss antytts icke betar sig logiskt. Infektionssjukdomen orsakas av levande organismer och livet är inte logiskt. Livet söker endast efter möjligheter att fortplanta sig, det känner icke förnuftet.

Varje infektionssjukdom har emel-

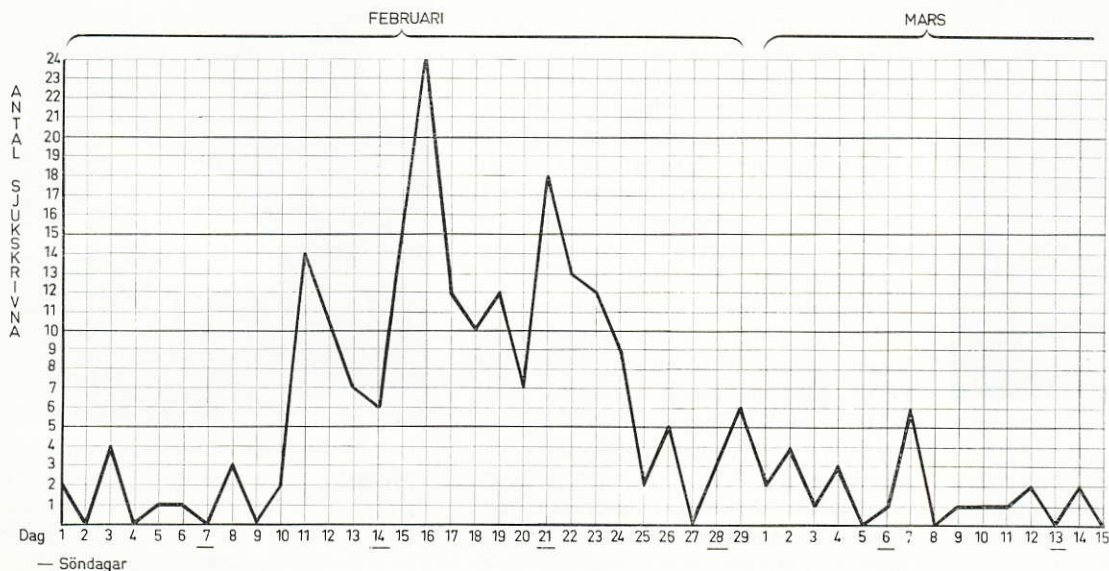
lertid vissa "säkra" drag, som gör att den kan diagnostiseras-etiketteras. Ett av dessa drag är i det flesta fall feber. Kroppen försöker att bekämpa angreppet av sjukdomsalstraren den levande organismen. Detta medför temperaturstegring. Ett annat gemensamt drag är, att sjukdomsalstraren (bakterien, virus) hos människan uppväcker s. k. motkroppar. Dessa skeenden kan kallas för "sjukdomens liv". Men om angreppet är sjukdomens födelse, livet det nyss nämnda, hur ter sig då slutet? Överlämnad åt sig själv, d. v. s. utan behandling, kan infektionssjukdomen sluta på många olika sätt. Är den akut och allvarig, kan den fullt utvecklad döda patienten genom en hastig förstörelse av för livet nödvändiga organ (nervcentra, njurar, lever). Om vår kropp segrar i kampen, den övervinner sjukdomsalstrarens angrepp och giftverkan, så sker ett snabbt tillfrisknande. Mellan dessa två ytterligheter finnes talrika varianter.

En lycklig utgång är väl det vanliga. Man kan dock icke vara helt säker på, att den övervunna sjukdomen icke lämnat några om än obetydliga skador efter sig. Många forskare anser t. ex. att ålderdomen, sådan den vanligen ter sig, icke är tillvarons normala slutstadium utan är resultatet av summerade skador av livets oundvikliga törnar och då främst av våra vanliga infektionssjukdomar.

Bl. a. genom skyddskrafter skapade hos den mänskliga organismen, har många infektionssjukdomar så småningom försvagats och till och med helt försvunnit. Men andra har tillkommit. Man vågar säga, att det har uppstått ett ökat antal infektionssjukdomar med mänsklighetens utbredande av civilisationen. Ökade kommunikationsmöjligheter ger också en snabbare spridning. Anhopning av människor inom städer och än mer inom slutna arbetsplatser

bidrar lättare till insjuknande. Men liksom alltid: åtgärder skapar motåtgärder. Våra nuvarande möjligheter till framgång och behandling profeterades av en fransk framstående forskare inom infektionssjukdomarna C. Nicolle redan år 1932. Han ägde som alla geniala människor intuitionens och fantasiens stora gåvor och var helt klar över, att den endast några år senare moderna antibiotikabehandlingen skulle upptäckas. Denna behandling har givit ett "atomvapen" åt läkaren i kampen mot infektionssjukdomarnas infernaliska men oförnuftiga följe.

Vad som nyss sagts om "atomvapen" gäller bakterier. I kampen mot virus-sjukdomarna befinner vi oss ännu endast i förperioden till upptäckten av ämnen verksamma mot dessa sjukdomsalstrare. Sjukdomar orsakade av virus betar sig på samma oförnuftiga och nyckfulla sätt, som de vilka framkallats av bakterier. Ibland slutar sjukdoms-angreppet på människan med seger över virus, ibland dukar vår organism under - döden följer. På de sista åren har vi här vid CVA-UHF varit utsatta för två angrepp av en virussjukdom den s. k. asiatiska influensan, som något berördes i nr 3 1957 av denna tidning. Båda gångerna besegrade vi sjukdomen d. v. s. den enskilda organismens kamp var framgångsrik. De råd och medikamenter som kom till användning gav hjälp men kunde icke bota. En frivillig ympning skedde vid den sista epidemiens början och gav skydd i de flesta fall. Här nedan följer två kurvor - fig. 1 illustrerande influensan under 1957 och fig. 2 en kurva över sjukdomsfallen februari-mars 1960. Vi finner där att 1957 års influensa träffade ojämförligt fler personer än den sista epidemien. Denna var också lindrigare då endast enstaka komplikationer har inträffat denna gång, under det att en del personer alltjämt dras med sviter efter 1957

Sjukdomsfallen vid CVA-UHF tiden 1/1-15/3 1960.

Omskolning vid CVA

I dec. 1959 upphörde tillverkningen på nitarverkstaden av enheter till fpl 32. Kvar var då 20 plåtslagare varav en del kunde beredas arbete på andra avdelningar inom verkstaden. För att bereda samtliga en fortsatt anställning startades i slutet av dec. en 2 månaders omskolningskurs för utbildning till svagströmselektriker. Kursen omfattade sammanlagt 400 timmar varav 100 timmar upptog teoretiska ämnen såsom yrkesmatematik elektrolära, materiallära och mätteknik samt 300 timmar praktiska övningar i verkstads-tjänst företrädesvis lödning och kopplingsarbeten. Omskolningskursen har letts av ingenjör P. O. Olsson på utbildningsdetaljen.

Eleverna har visat ett mycket stort intresse och verkligen gått in för sin uppgift. Resultatet har blivit att CVA fått 11 nya svagströmselektriker att sätta in i produktionen för att klara ansvällningen inom teleområdet.

De 11 omskolade är: Rolf Bolinder, avd. 273, Bo Ljungblom, Sven Ove Svensson, avd. 271, Folke Lindbom, Lars-Erik Sjökvist, Ingvar Söderberg, avd. 280, Göte Gustafsson, Emil Hallin, Göte Jakobsson, Nils Karlsson, Olov Karlsson, avd. 190.

I dagarna har det påbörjats ytterligare en kurs för blivande radiomontörer. Kursverksamheten fortsätter i sommar med en kurs för radar-montö-

Runda bordet från vänster: Ingvar Söderberg, P O Olsson (skymd) kursledare, Göte Gustafsson, Folke Eriksson personalchef, K-E Åberg lärare (skymd), Nils Petersson lärare, Lars Gustafsson lärare (stående), Olov Karlsson (stående), Nils Karlsson (stående), L-E Sjökvist, Folke Lindbom, Emil Hallin, Sven Ove Svensson, Öi Högfeldt, Bo Ljungblom, Gösta Jakobsson, Rolf Bolinder frånvarande.

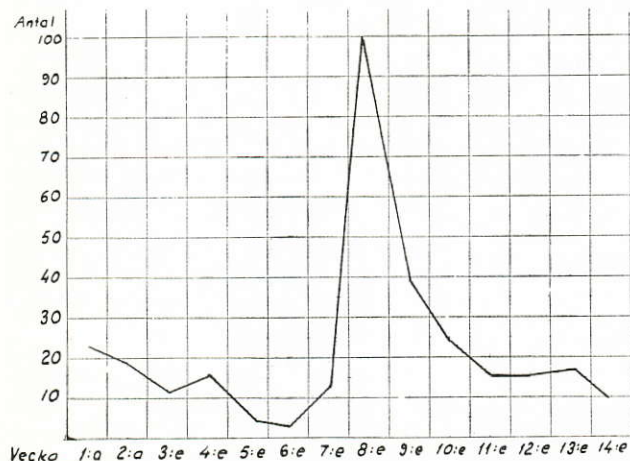
YRKESSKOLAN

I hård konkurrens med ett stort antal medsökande anställdes den 14 sept. 1959 följande elever i vår yrkesskola: Leif Andersson, Raul Biderman, Thomas Blume, Berndt Eliasson, Roland Karlsson, Börje Kernehed, Reinhold Nordlöf, Per-Arne Norling, Hans Åke Persson, Kenneth Philipsson, Hans

rer. Vidareutbildning har blivit måttat för CVA p. g. a. att telematerielen i kommande flygplantyper är så komplicerad att den icke kan klaras utan ett ökat teoretiskt och praktiskt kunnande. För ingenjörspersonalen pågår vidareutbildning genom korrespondenskurser, som instituten uppgjort i samråd med Flygförvaltningen för att få dem inriktade på flygvapnets telemateriel.

Ah

följde vissa "regler" men också att dessa inte "följdes" i samtliga sjukdomsfall. Sjukdomen bröt reglerna, ibland betedde den sig oförnuftigt och nyckfullt just så som det vi kalla liv, alltid gör.

Antal influensafall vid CVA-UHF tiden 19/8-21/11 1957.

Tingström, Toivo Wellbäck och Lars Wällstedt.

För att antagas som lärling fordras bl a att ha prövats under en tid av sex månader och därunder befunnits lämplig för fortsatt utbildning.

Samtliga har visat sig fylla fordringarna och är antagna som lärlingar f o m den 14 mars.

Lycka till även i fortsättningen.

Ah

Engelska spalten

Here rest the bones Of Emily Bright:
She put out her left hand.
And turned to the right.

- What is the strongest water power?
- Women's tears.

Teacher: What is a synonym?

Pupil: It's a word that you can use when you don't know how to spell the one you thought of first.

Statement: A fellow with both his arms cut off went to dine with a Scotchman in an expensive restaurant.

Question: Who paid the bill?

Answer: The armless man approached the cashier with the cheque between his teeth.

- That is a nice cot will you give me the address of your tailor?
- Yes, on condition that you do not give him mine.

--//--

Går inte

Att försöka sälja böcker efter jul är ungefär lika hopplöst som att resonera med en överingenjör.

(Syrak, VLT)

Nu skall vi tävla i foto sedan resa till München

Stortävling med fina priser

Bergtrotlet har anordnat två fototävlingar. Båda har samlat många deltagare och de inlämnade bidragen har varit av hög klass. Detta har berett juryn åtskilligt med huvudbry, när det gällt att sovra för att få fram pristagare. I all synnerhet, som Bergtrotlet endast haft möjlighet att komma med ett fåtal priser. Någon pristagare har väl också knorrat över "dåliga" priser.

Nu har dock Bergtrotlet möjlighet att inbjuda alla fotointresserade vid CVA och UHF till en verklig stortävling med priser, som bör kunna tillfredsställa de flesta.

AGFA FOTO AB har inbjudit Bergtrotlet att delta i en fototävling med en resa tur och retur München som första pris. Vinnaren blir under några dagar Agfas speciella hedersgäst. Därutöver utdelas ett antal film- och småbildskameror, färgprojektorer, fototillbehör och fotomateriel. I denna tävling deltar också ett antal andra personaltidningar, vilket väl knappast gör tävlingen mindre spännande. Samtidigt som vi nu utlyser denna tävling med förhoppning om många bidrag ber Bergtrotlet att till AGFA FOTO AB få framföra ett tack för vänlig inbjudan.

Och så koncentrerar vi oss på München. Lycka till!

Till sist vill vi också omnämna att även Bergtrotlet kommer att bidra med priser i viss omfattning. Närmare därom senare.

Tävlingsregler

- Tävlingen gäller det bästa fotografiet med mottot "Fritiden" – dels svart-vitt och dels i färg.
- Rätt att delta i tävlingen har alla vid företaget anställda, som inte utövar fotografering yrkesmässigt utan som hobby.
- Tävlingstid 15/4 t o m 31/8 1960, vid vilket senare datum alla tävlingsbilder senast skall vara personaltidningsredaktionen tillhanda.
- Tävlingen gäller enskilda bilder och det är alltså inte fråga om den bästa bildsviten. Sammanlagt högst 5 bilder får insändas till tävlingen av varje tävlingsdeltagare, men var och en har naturligtvis rättighet att inom denna ram själv bestämma antalet färgbilder respektive svart-vita bilder.
- För tävlingsbilderna gäller att de

måste vara tagna med Agfafilm och att förstoringarna måste vara gjorda på Agfa-papper. Svart-vita bilder skall vara förstora på blankt papper i minimiformat 13×18. Färgfoton kan antingen överlämnas till personaltidningsredaktionen i form av (väl förpackade!) färgdiapositiv eller som pappersfärgbilder med ett minimiformat av 9×9.

- Varje tävlingsbild skall vara märkt med vederbörande signatur jämte företagets namn. Namnuppgift inlämnas samtidigt till redaktionen i förseglat kuvert märkt med samma signatur.

- Insända bilder kommer att bedömas av en särskild bedömningsjury, bestående av följande: fotograf Reinhold Carlsson, övering. Anders Högfeldt, förrädsman Gösta Fredriksson och Bergtrotlets red. John Eklöf, som representerar för Agfa, direktör H. W. Elbrechtz, vidare direktör Karl Sandels i Svenska Fotografers Förbund och den internationellt kände fotografen Hans Hammarskiöld

- Bedömningen kommer att ske efter ett särskilt poängsystem enligt vilket bilderna betygsättes från olika synpunkter – deras fototekniska kvalitet, konstnärlighet, originalitet, deras sätt att illustrera tävlingens motto etc. Juryns bedömning av de olika tävlingsbilderna är definitiv och kan inte överklagas.

- Agfa förbehåller sig rätten att till gängse priser inköpa publicitetsrätten för insända tävlingsbilder. Ett urval av de bästa bilderna kommer efter tävlingstidens slut att utställas i CVA:s Mäss.

Priserna

Om poängsumman för den bästa (enligt tävlingsjuryns bedömning) av era till tävlingen insända bilder visar sig sammanräknat bli någon av de här nedan angivna, då kommer Du bland tävlingens pristagare. Prislistan har följande imponerande och lockande utseende:

Bildbedömningspoäng 100: *Resa hemorten tur och retur München*, Bayerns vackra huvudstad. Där blir den avundsvärde pristagaren väl omhändertagen under några innehållsrika dagar som Agfas speciella hedersgäst. En högtintressant rundvandring i Agfa AG Camera-Werk står givetvis på programmet. München ligger i Alpernas när-

het och ett omväxlande utflyktsprogram sätter extra krydda på Münchendagarna – Berchtesgaden, Garmisch-Partenkirchen, passionsspelen i Oberammergau etc.

Poäng 95–99: *Agfa Movex 88* – den lika behändiga som eleganta *filmkameran* med den ljustarka sökaren och det fina Agfa Kine-Anastigmat-objektivet 2,5/11 mm.

Poäng 90–94: *Agfa Silette småbildskamera* den berömda småbildskameran med många finesser: spegelramsökare, dubbelexponeringspär, snabbframmatningsarm, filmindikator, Compur-Rapid-slutare, Agfa Color-Solinarobjektiv 2,8/50 etc.

Poäng 85–89: *Agfa CP 35* – den formsköna och praktiska *färgprojektorn* för småbildsdi, känd för sin strålände färgåtergivning – tack vare det goda projektionsobjektivet Agfa Agomar.

Poäng 80–84: *Agfa Silette* med Agfa Color Apotarobjektiv 2,8/45, Pronto-slutare och stor ljustark sökare.

Poäng 75–79: *Agfa Silette* med färgkorriberat Agfa Agnarobjektiv 3,5/45, varioslutare och stor ljustark sökare.

Poäng 70–74: *Agfa Lucimeter S*, den precisionsäkra exponeringsmätaren med det lättskötta och snabba visarinställningssystemet.

Poäng 65–69: 3 rullar *Agfacolor omvändningsfilm CT 18* – den världsberömda färgfilmen känd för sina mjuka vackra – och riktiga! – färgnyanser. Priset inkluderar framkallning.

Poäng 60–64: *Agfalux*, den praktiska blixutlösaren för glassockelblixtar. Man bär den lätt med sig i fickan och den är klar för användning i ett handgrepp.

Poäng 55–59: 3 rullar *Agfa Isopan IF 17*, den svartvita universalfilmen, som lämpar sig för all slags fotografering och som ger så briljanta förstoringar.

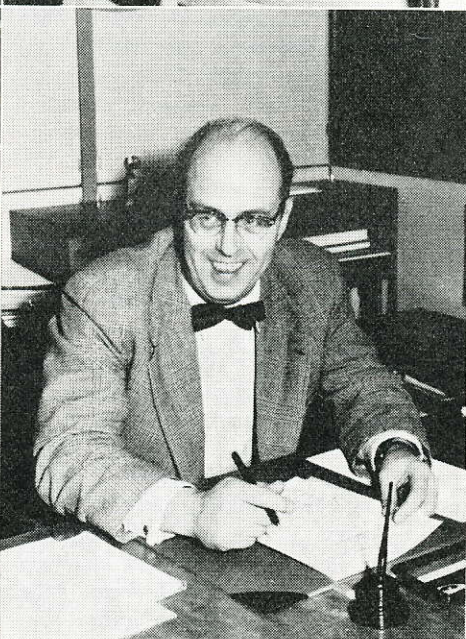
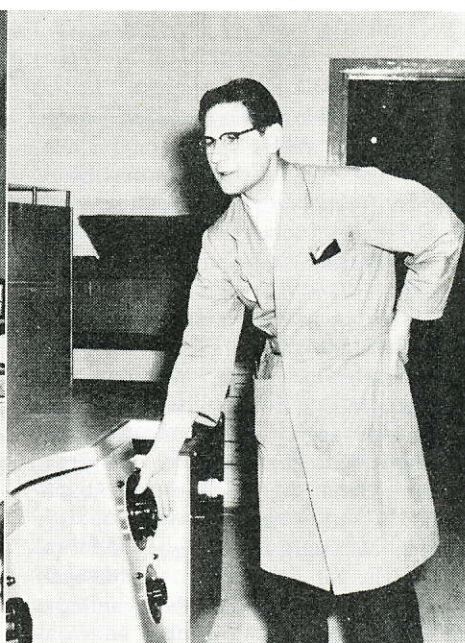
Poäng 50–54: *Gucki 3 D*, den lilla betraktningsskärmen i fickformat för Era färgbilder. Passar för både monterade och omonterade småbildsdi.

Övre raden: *Händer och fötter saknas på bilden, men alla känner väl igen Kjell Gustafsson, avd 250. Henry Rosénqvist i baskupan på avd 713. Elis Aldén, Instrumentgruppen, avd 502.*

Mellanraden: *Erik Andersson, Teknisk bokföring, Motor Sture Larsson, chef för Motortekniska kontoret Mayny Karlsson, skrivbitr. på Motor.*

Nedre raden: *Uno Keller, Transportavdelningen, Bror Mellgren, Plåtslagaregruppen, avd 521, Stig Ahlgren och Helmer Danielsson, Driftavdelningen.*

KAMERAGLIMTAR FRÅN ARBETSPLATSEN

Kisens syn på Arboga

Sann berättelse ur Bergtrollets första nummer

När en ståkholskisk som en annan första gången ställer ne' blana på den anhalt som kallas Arboga central, börjar man förstå va som menas me live på (bystan). Anhalten ligger utanför husanhopningen som på bystan kallas för stad.

Nåja de va ju bara å suga tag i trunken och blada uppåt allén samt lägga i siktet på en och annan av ortens mer eller mindre skapliga brallisar som svepte förbi på bågarna. Lite närmare stan höll man på få tårar i jackena av hemlängtan. Rena tegelbacksidyllen. Bomarna lå som smetade i hållarna och verkade ha slagit rot i bägge ändarna.

Men allt går över, så snat blada man uppåt huvudstreten, där lanthandlarna visade svindingar och dojer från en svunnen storhetstid. Men de e' klat, idyll e ju idyll i alla former. Men håpet, vicke håp. På tre tima från vegurras tibåka till Engelbrekts dar. Vicke håp, rena stavhåpe.

Tillåme oset från de helstekta oxarna låg som en Lytsens dimma bland kåkarna tills jag märkte att de kom från Statts vidöppna fönster. Oset ledde tankarna ned till de jodiska och efter som de röck i tarmen vare bäst å håpa in för att pressa nåra järn me tilltugg.

Efter inångning i bästa Cooperstajl upptäckte man att syltan sakna politruk. De var bara å hänga upp båraslinon från Hagalunds Hattfabrik och stövla in i de heligste där en brallis från stomma-stommans glanstid skötte sörvisen. Efter lite insnack å la Robert Taylor lätta hon en aning på samvetet. Hon va en blyg viol på cirkus

75 vårar och hette Tilda. Live hade så att säga runnit bort mellan Statts fyra väggar men hon verkade belåten me de. Rena idyllen. Efter smörgåsbord och två järn bestämde Tilda va en annan skulle ha till varmrätt. De e klat man stack upp men Tilda gav mandrom ett öga som kunde fått en viking att längta till Valhall. Å de blev som Tilda ville. Man e ju en smatt kille, nästan diplåmat vet ja. Hon kunde ju bromsat ståltråden till ollonbruset.

Lagom stadgad å me öppen blick för de goda här i live tog man sen en rundvandring för att se på stans övriga sevärdheter samt ordna logi. Rummet va snart fixat. Det blev Statthotellet snett emot mathake. Man måste ju hålla stajlen när man blitt kulturens budbärare i västerled.

Sevärdheterna va de sãmre me, Alp-Olle va på bilturné, å Engelbrekt stod bara å knöt krajdjan mot nåra stojande droskcharufflar.

Stan tycks sakna reklamkonsulent, ty vi jäntorje låg fiskboda å vid stortorje låg järnhandeln. E de nån ordning de? Verkar pippi i kvadrat.

Arbogaån har tre namn. Ett redan nämt, men nedanför bryggeriet kallas den Kalkkällan. Ans brus buntas ihop i buteljer av bryggarn som säljer den under åns tredje namn, Arbogaöl.

Apropå öl-åvatten kom jag att tänka på Bellman som förmodligen i fyllan och villan åkt omkull nånstans eller slagit kusen i nån bro för brillena hans har han glömt kvar på en hylla i museet. Men där stod även kalle dussins bår. De kanske e andra som

ställt dit den. Ja e inge vidare på historia.

Utsikten över ån mellan broarna pryds upp av IOGT å Arboga Tvättens skyltar. Storstan har tydligen slagit igenom på nåra ställen eller också är det minnen från den tid Arboga var rikets andra stad. Vådiset pryddes för övrigt upp av ett par stora vita jäglar. Vila faner, jollra en liten kil och flukta förtroendefullt upp i sin stommas av bekymmer och skönhetsvård förstörda ansiktsplåt.

Infödingarna själva va intressantare ån stan. Brallisarna klädda i New Look faktiskt prydde upp stan men kisarna i Rapps konfektionssvindingar såg ut att sakna landskapsdräkten. Men de fanns en del kul inflyttingar åsså. De flesta av dem såg slokörade, surögda och krokrenta ut, de verkade som de helst skulle vilja krypa på alla fyra. Av en inföding fick ja veta att de va pöbel från Cronans Vräkiga Arbetsinrättning som tack vare underjodsarbete höll på att omvandlas till gryttaxar.

På stans enda ölshapp satt en annan chentleman. Såg mesamma han va ifrån Eken. Han va mager och verkade radiontvättad i plåten och skulle fara hem för att kurera upp sig. Han hade remiss från statens inst. för folkhälsan. Dom sa att han fått för mycke frisk luft. Han hade pröjs på CVA.

Ja första intrycke av stan verka inte så pjåkigt. Spridda delar av såsiten han man åven få se. Bl. a. Balk-Johan, Kellermajstern samt Daniel i AB Hyran Skall Betalas (Utan Personlig Anmodan). Rena gräddan. Jo no!

Sen är de inte mycke att tillägga. Efter ytterligare en sväng på Statt va de bara att gå upp och sleepa, för nattlive i Arboga sker mest i åkta säng eller i s. k. slutet sällskap. Snark. Snark.

KAN.

Ordet fritt

Vädjan till chefer

Jag vill härmed rikta en vädjan till alla dem, som brukar anlita skrivbiträden för utskrift av handskrivna koncept, att Ni verkligen läser igenom detta och begrunder vad som här står. De flesta av Er kommer säkert att känna sig träffade och jag hoppas att Ni inte blir arga för det och slutar att läsa, utan läs igenom artikeln och tänk Er in i vår situation.

Har Ni någon gång tänkt på att ingen utav oss skrivbiträden har genomgått någon detektivkurs i handstilar, vilket mycket väl skulle behövas för att tyda Era lindrigt sagt gråsliga kråkfötter. Ni har säkert inte heller tänkt

på vilken oerhörd nervspänning Ni sätter oss i, när Ni en halvtimme före arbetsdagens slut lämnar ut ett koncept, som består av en massa streck och ringar, stora och små bokstäver om varandra, textade bokstäver och bokstäver skrivna med skrivstil hopblandade i en enda röra och till råga på alltihop ändå har hjärta att säga: "Fröken, det här brevet måste gå i dag". Många av Er vet tydligen inte vad denna fras betyder, fast den bara består av vanliga enkla svenska ord, den har nämligen missbrukats oräkneliga gånger och jag kan efter flera års erfarenhet här säga, att en gång utav tio är den verkligt sann. Jag hoppas att Ni i fortsättningen inte missbrukar denna fras utan säger den bara, när det verkligen förhåller sig så. Många av oss skrivbiträden har nämligen varit så blåögda och trott att Ni

talat sanning och skrivit ut ett koncept för brinnande livet, för att sedan när papperet är färdigt bli bemött med orden: "Det här brevet behöver inte gå idag, vi spar det tills i morgon" eller "Vi ska ändra lite grand på detta, så det får gå i morgon i stället". Dessa ord värmer inte i hjärtat, när vi har gjort allt för att få papperet färdigt, utan snarare fryser ned det till nollpunkten.

Till sist hoppas jag verkligen, att Ni nästa gång då Ni lämnar ut ett koncept för utskrift har skrivit tydligt och inte minst viktigt, var snäll och lämna ut koncepten i god tid. Tänk på att vi är normala människor och kan bli nervösa.

Tack för ordet.

"En gång blåögd".

Vad är PF?

Personalorganisationernas Företagsråd (PF) består av personalorganisationernas representanter och suppleanter i företagsnämnden. PF skall till nämnden framlägga förslag som syftar till förbättringar inom alla områden. För att PF skall kunna arbeta tillfredsställande måste samtliga anställda hjälpa till och framföra förbättrande förslag eller dylikt till representanterna i PF.

Vänd Eder på CVA till:

Gunnar Gustavsson (suppleant Karl-Axel Holmström), Ingvar Johansson (Arne Breid), Rune Larsson (Olle Ahlin), Curt Persson (Sigfrid Wester), Lillie Ignell (Lise-Lott Myrberg), Ragnar Engwall (Anders Hill), Sture Stridsberg (Arne Norberg).

Vänd Eder på UHF till:

Harald Kleist (Erik Wiktorsson), Karin Nyström (Mary Schöön), Birger Ahlin (Ivan Adielsson), Bertil Eriksson (Th. Johansson), Leif Jonsson (N. Zettergren).

Ssb.

---/---

Tuffe raggår-Anton kommer hem med resterna av sin fars bil och förklarar sig:

- Farsan Du vet det finns något som kallas för den mänskliga faktorn...

Har du hört att dom jobbar på ackord i en TBV-cirkel?

?????

I gitarrkursen!

FACKLIGT

SI ger ökat stöd åt tekniker

Statsverkens Ingenjörsförening i Arboga tog fast form i oktober förra året, då vid allmänt möte styrelse valdes för föreningen. Tidigare hade en interimstyrelse svarat för de uppgifter, som åvilar föreningen. Vid styrelsesammanträde i november konstituerade sig styrelsen enligt följande: Ordf. Stellan Bolin, v. ordf. Ebbe Ericsson, sekr. Hans Knutsson-Hall, v. sekr. Bernt Magnusson, kassör K.-A. Nööjd samt övriga styrelseledamöter Sixten Hjert och Reinert Svensson.

Stellan Bolin har i en intervju lämnat Bergtrollet uppgifter angående föreningens ändamål och verksamhet.

- SI är en sammanslutning, som tillsammans med FCTF kan tillvarata den tekniska personalens intressen. Den gruppen sväller ut så pass, att det måste vara svårt för en icke teknisk föreningsman att sätta sig in i alla dess problem. Den människa är ju inte född, som kan behärska alla områden.

Föreningen har förhandlingsrätt gent-

emot FF och lokal myndighet. Förhandlingarna sköts enligt överenskommelse av FCTF, men föreningen skall vara representerad vid tillfällena, då förhandlingarna gäller personal, som är ansluten till SI. Detta har redan skett vid uppgörandet av 1960-61 års stat.

En av föreningens uppgifter är att utarbeta säkert underlag för att man på rätt sätt kan framföra de berättigade krav, som man kan ha i samband med löneförhandlingar. Visst underlag bör också kunna utnyttjas för att hålla medlemmarna ajour med den tekniska utvecklingen ur facklig synpunkt. En av fördelarna med medlemskap i SI är att kontakten med kollegor med liknande verksamhet underlättas.

Sist vill jag framhålla, att FCTF redan från första stund accepterat oss och ett bevis därpå vill jag se i det förhållandet, att två från SI nu invalts i FCTF:s avdelningsstyrelse, avslutar Stellan Bolin.

Är Bergtrollet en familjetidning?

Kan man betrakta Bergtrollet som en familjetidning. Tar maken hem tidningen till maka och barn och blir den läst i hemmet. För att få dessa frågor belysta gjorde vi ett slumpartat prov. Knackade på en kväll hos familjen Åke Nilsson, Ekbacken. Åke var i sta'n, dottern Eva och sonen Per sysslade med sina läxor och fru Judit var en aning inblandad i hemräkningen. Vi redogjorde för ärendet och snart var intervjun i gång.

- Tar Åke hem Bergtrollet?

- Ja, det gör han och jag vet att han samlar på dem.

- Läser du tidningen?

- Det är faktiskt skojigt, när Bergtrollet kommer, och det är roligt att titta i den. Särskilt om det är något ansikte man känner igen. Åke känner ju alla och går man i sta'n någon gång, så nickar han till höger och vänster. "Vem var det där?" brukar jag fråga ibland. "Det var en på jobbet", blir svaret nästan alltid. Genom Bergtrollet lär man känna åtminstone en och annan. Bl. a. därför tycker jag nog att bilderna är roligast.

- Vad brukar du läsa i tidningen?

- Den kommer ju så sällan, så det är svårt att lägga på minnet.

- Men julnumret, kommer du ihåg något därifrån?

Judit Nilsson med barnen Eva och Per.

- Ja, då var ju Åke med bland 10-årsjubilarerna. Det var det första jag tittade efter, sade fru Judit skrattande.

- Men det är givet att jag bläddrar igenom den. Alltid läser jag småbitarna, som handlar om vad någon sagt på jobbet. Är det någon eller några, som Åke känner, som är i någon artikel, så läser jag den. Det som intresserar Åke, intresserar ju också mig.

- Läser Eva och Per Bergtrollet?

- Dom väntar sig nog inte att hitta något för dem. Och till jul är det ju så mycket för barnen, så då kommer Bergtrollet i skymundan, när det gäller dem. Men det är nog så, att vi allesammans tycker det är en rolig händelse, när Bergtrollet kommer.

Engelska lunchsnack

– tyst kring borden *av Lilly Ignell*

Förra sommaren anordnade TBV en språkresa till England under tiden 4–20 juli.

Resan utgick från Köpenhamn, där deltagarna samlades en tidig morgon för att med tåg resa till Hoek van Holland och därifrån fortsätta med båt till Harwich i England.

Gruppen bestod av 16 deltagare plus en reseledare från TBV. Redan från början fick vi god kontakt med varandra och kamratskapet var det bästa under hela resan. I Harwich mötte buss, som tog oss till vår bestämelseort, som var staden Clare, en liten stad 6 mil nordost om London. Här skulle vi tillbringa den första veckan av vår vistelse i England. I Clare mottogs vi av den engelska kursledningen, som hälsade oss välkomna och genast satte sig i tillbörlig respekt genom att utfärda en massa ordningsregler, vilka skulle iakttas under vår vistelse i Clare. Sälunda fick man under inga förhållanden vistas ute på stan efter kl. 23.00, ty sådant kunde väcka anstöt hos stadens invånare.

Vi bodde på ett gammalt värdshus, vilket under sommaren tjänstgjorde som internat för språkkurser. Föreläggningen var i flerbäddsrum, med 2 till 4 bäddar i varje. Måltiderna intogs i matsalen och det var kursdeltagarnas skyldighet att hjälpa till med servering, avdukning o dyl. Vid måltiderna fick endast engelska talas, så det var nog inte att undra på om tystnaden ofta lägrade sig över borden. Men "maten skall ju tysta mun" heter det och det var ju en bra regel att ta till, när man blev uppfordrad att yttra sig och inte kunde hitta på något att säga. Bland kursdeltagarna fanns, förutom vi svenskar, också några tyskar samt en holländare.

På kvällarna roade vi oss med besök på de olika "Pubarna", som fanns i stan och där stadens invånare samlades efter dagens arbete för att tillsammans fördriva några timmar under trevlig samvaro. Ofta var det någon bland gästerna som spelade och sjöng och så förekom spel av olika slag. Vi var också på "Country Club", där vi automatiskt var medlemmar under vår vistelse i Clare. På klubben förekom dans samt folklek och det var ingen idé att försöka dra sig undan, utan alla måste delta i lekarna.

Efter en veckas vistelse i Clare flyttade vi till London, där vi inackorderades i engelska familjer. Min kamrat och jag bodde hos en mycket trevlig familj. De tog hand om oss på bästa sätt och gjorde allt för att vi skulle

trivas hos dem. Vi bodde i en stadsdel, som hette Blackheath och det var ungefär 45 min tågresor in till centrum av London. Detta var en stor olägenhet, eftersom resorna tog så mycket tid i anspråk. Någon ekonomisk olägenhet på resorna hade vi emellertid inte, då vi hade tilldelats biljetter, vilka gällde på samtliga kommunala trafikmedel inom en krets av 50 km från Londons centrum.

Naturligtvis var man väldigt nyfiken på att få se alla platser i London som man hört så mycket talas om. Och jag måste säga att vi inte låg på latsidan, när det gällde att hinna med så mycket som möjligt under den vecka som stod till vårt förfogande.

De två första dagarna hade vi sällskap av en engelsk guide, men sedan denne tröttnat på sitt uppdrag gick vi några stycken i sällskap eller också gav man sig ut på egen hand och det gick också mycket bra. Någon svårighet att klara sig märkte jag inte och kom man fel var det bara att hoppa av bussen och stiga på en annan.

Det skulle föra för långt att här berätta om alla de platser som vi besökte men några kan jag ju nämna, t ex besöket på Londonbörsen, vilket jag tyckte var mycket intressant. Från en läkare hade vi en god utblick över den stora börshallen med dess rörliga liv. Två spekares orienterade besökarna om hur det hela fungerade; om var de olika länderna hade sina kontor och var noteringarna kom upp undan för undan.

En dag tittade vi på vaktavlösningen vid Buckingham Palace. Man kunde inte annat än tycka synd om soldaterna, ty de var klädda i varma uniformer i den starka värmen som rådde.

Madame Tussaud's vaxkabinett måste vi ju också se och visst var det roligt att få se alla världens berömdheter avbildade på detta sätt.

En kväll var vi på en friluftsteater och såg Shakespeares "En midsommarnattsdröm" och fastän man inte kunde följa med och förstå allt i den engelska texten så var det mycket fängslande och vackert ändå. Bland nöjen kan jag också nämna ett besök på Royal Festival Hall, där "London's Festival Ballet" gavs. Det blev en verklig upplevelse, ty det var verkliga toppnummer som visades. Särskilt en balett som hette "London morning" var både rolig och vacker. Besöket på Royal Festival Hall räknar jag som en av englandsresans höjdpunkter.

CVA-UHF-nationalekonomer

Fem "flygare" har fullföljt TBV:s högskolekurs i nationalekonomi. Kursen, som pågått i två år, har som lärare haft docenten vid Uppsala universitet. Kursprogrammet har varit detsamma som tillämpas vid Stockholms högskola. Förutom föreläsningarna har också studier i hemmet förekommit. Deltagarna har läst åtskilliga tusen sidor, varför några fritidsproblem knappast existerat under kurstiden. Om flit och goda kunskaper vittnade även de goda resultat, som nåtts på de i kursen inlagda skrivningarna.

Kursdeltagare från CVA-UHF har varit följande: Knut Andersson, Anders Högfeldt, Gustav Larsson, Sigurd Linnhag och Rune Åkerblom.

—//—

Tävla om V-5 pris

Bergtrollet inbjuder till en pristävlan med ett pris, som kan göra vinnaren till ägare av en förmögenhet.

Tävlingen gäller att söka lista ut vad nedanstående bild föreställer. När problemet är löst är det bara att skriva ned upptäckten och sända in lösningen i förseglat kuvert till Bergtrollets red. märkt "V-5". Senast 15 maj 1960.

Nu ska vi tala om priset. Bergtrollets hästexperter har lovat att tippa fem V-5-rader. Vinsten kommer oavkortad att tillfalla vinnaren i Bergtrollets "V-5"-tävlning.

Aktuellt.

Nej, nu får någon på 272 snart gifta sig, så man får göra en insamling igen. Det börjar bli dåligt med kosing. Sa' gubben, sa' brorsan.

God stämning på terminsavslutningen

En begonia tål ganska svåra påfrestningar. Det kom jag underfund med en kväll på elevhemmet strax före jul. Werner Larsson hamrade på pianot med all sin kraft och dessutom sjöng han också. Begonian på pianot såg bara glad ut. Det gjorde också alla vi

Man behöver inte vara djurvän för att bli glad åt en så fin julklapp tycker Öi. Werner Larsson i bakgrunden har fångat fru Dahlins intresse.

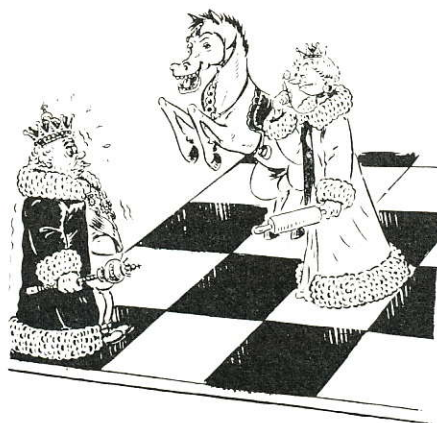
andra, som var med på den nu traditionella höstterminsavslutningen på KFUM:s elevhem.

Den goda julmaten var som vanligt husmor Tekla Isakssons fina särprägel och julklappsutdelningen gick i gammal vanlig god stil.

Styresman Dahlin och Öi Högfeldt hade liksom rektor Ahlgren och sekr. Thunås åtskilligt att säga ungdomarna och det sades på sådant sätt, att alla lyssnade och lade på hjärtat. Olle Göransson representerade FCPF.

- Gemenskapen är nödvändig, sade Göransson. I familjen möter vi den, i fackföreningen möter vi den. Vi går från hemmet och finner en ersättning i arbetsplatsen och dess kamrater. Göransson talade också om FCPF och dess mångt uppgifter.

Slutvinjetten blev stämmingsfull. LP-skivan spelade upp "Var hälsad skön-

SCHACK

Onsdagen den 20 januari 1960 hade Arboga fint schackfrämmande från Stockholm, då ingen mindre än Sverigemästaren i schack, Christian Sköld, gästade staden för en simultanmatch i schack mot Arboga schackklubb och Idrottsföreningen Flygets schacksektion. För att göra det svårare för mästaren hade några spelare från Köping och Kungsör mött upp. Inalles 28 spelare ställde upp till kamp på det 64-rutiga slagfältet.

Herr Sköld visade de rätta mästaretakterna och vann 20 partier, förlorade 5 och spelade 3 remis. För dagen i högform spelande Harry Dahlqvist "Dala" från Flyget vann efter utmärkt spel. Leif Johnson och Hilding Nilsson spelade remis, medan sådana ess som Herman Fälth och Gösta Wellbäck inregistrerade nollor. Herr Sköld är välkommen åter.

L. E. E. J.

Idrottsföreningen Flyget IFFA, schacksektionen, höll klubbmästerskap i blixtschack lördagen den 6 febr. 1960

Börje Kernehed, Kenneth Philipsson och Gunder Forslund sjunger med i allsången.

na morgonstund" utförd av KFUM-kören under ledning av Martin Lidstam och Werner Larsson läste julevangeliet.

Så till sist visades en färgfilm med bilder ur Jesu liv.

Wim.

My fair lady

Söndagsmorgonen den 6 mars ringde väckarklockorna tidigare än vanligt på elevhemmet. Orsaken till detta var den länge efterlängtdade resan till Stockholm och My fair lady.

Vid 1/2 10-tiden kom bussen, och vid ratten satt "Buss-Åke" iförd sitt bästa morgonhumör. Vädret här i Arboga var den dagen dimmigt, men när vi kommit mellan Köping-Västerås började solen titta fram och resan fortsatte i strålände solsken.

Vid framkomsten till Norra Bantorget talade reseledaren Werner Larsson om var Oscars-teatern låg och att var och en fick använda tiden före matinéföreställningens början till vad vi ville. Det kan ju nämnas, att några hade kvinnligt sällskap med sig.

Operetten överträffade alla förväntningar. Som väntat var fick Jarl Kulle och Ulla Sallert de största hyllningarna för utomordentligt fint spel.

Efter föreställningen fick var och en efter eget behag tillbringa kvällen fram till klockan 1/2 9, då vi trötta men nöjda åter samlades på Norra Bantorget för hemfärd.

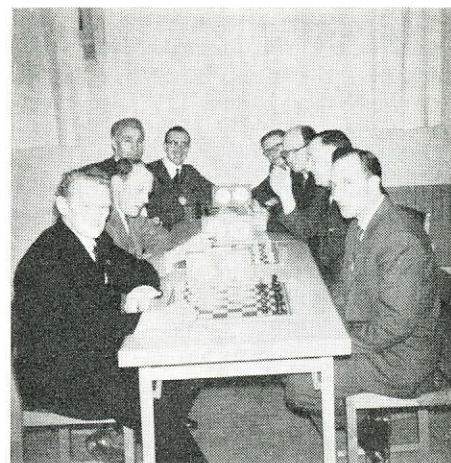
Vid hemkomsten intogs en nattlig fika och därefter kröp vi i säng med toner från Lady'n ljudande i våra öron.

SB

på Folkets hus i Arboga. Gösta Wellbäck försvarade med glans sitt mästertskap och vann tävlingen med endast 1 1/2 förlustpoäng. Andra platsen belades av Herman Fälth och tredje av Hilding Nilsson.

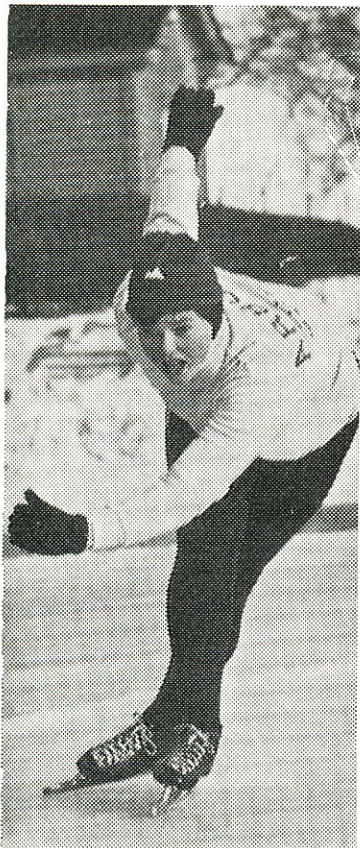
Resultat: 1) Gösta Wellbäck 12 1/2 poäng, 2) Herman Fälth 11, 3) Hilding Nilsson 8 1/2, 4) Gösta Andersson 8, 5) Harry Dahlqvist 6, 6) Lasse Karlsson 4, 7) Antonsson 3 1/2, 8) Lennart Andersson 2 1/2.

"Leffe".

Samling kring schckbordet

Vad månnde bliva...

Sedan ett halvår tillbaka arbetar Christina Sahlin som postflicka på Motor. Om någon frågar hur hon ser ut och vem hon är, så skulle jag kanske svara så här:

- Jaså, känner du inte Christina!

- Annars kunde jag förstas svara så här.

- Christina är mörk, har pigga ögon och så går hon med långa, bestämda kliv. Det där med de långa kliven hör säkert ihop med att hon åker skridsko. Tävlingsåker snabbt som en isande vind.

Tidigt en morgon smet jag in till Christina, när hon var i färd med att sortera posten. Och så pratade vi sport med skridsko i förgrunden.

- När började du med hastighetsåkning på skridsko.

- Jag började träna 1958. Jag tyckte det var roligt och så gick jag in i Arboga Södra IF och då blev det strax lite mera allvar. Under sportlovet fick vi ta märken och då var Bengt Winberg - distriktsinstruktör i Västmanland - med och han tyckte, att jag åkte bra. Han uppmanade mig att fortsätta, men då var det inte så mycket kvar av vintern. Hösten 1959 började jag träna på Rocklunda. Att jag hade nytta av den träningen märktes vid de internationella tävlingarna i Eskilstuna, då jag blev två på 500 m. Vid DM i Sala blev jag 2:a och 3:a på 500 och 1.000 m.

Då hade jag otur. Nybörjare som jag var hade jag dålig kännedom om en del detaljer. I höstas var jag med på en träningskurs i Vålådalen under Sigge Eriksson. Han uppmuntrade mig, men varskodde mig samtidigt att det säkert skulle dröja 4-5 år, innan jag kunde räkna med att komma upp i toppen. Här var det flera utlänningar med bland de svenska essen och jag fick många fina tips. Naturligtvis längtar jag tillbaka till Vålådalen och jag hoppas, att jag får komma dit i höst igen.

Det blev flitigt tävlande under vintern. Vid DM i Arboga var det första gången, jag tävlade på 1.500. Jag hade ingen att kämpa med och visste inte, hur hårt jag skulle gå ut. Jag blev tvåa. På 500 m tog jag hand om DM-tecknet. I Göteborg var jag med i Svealandslaget mot Götalands lag. Där åkte jag 1.500 m på 3.03.2 mot 3.20.4 i Arboga på DM. Min första tävlingstid på 500 m var 60.2 och min bästa är 55.3 och motsvarande för 1.000 m är 2.18-2.03.4. Nästa vinter siktar jag på att nå 53 blankt, 1.57 och 2.57 på distanserna 500, 1.000 och 1.500 m.

Och slutmålet?

- Ja, det är att försöka slå svenskt rekord.

Christina berättar vidare att hennes bästa distanser är 500 och 1.000 m. Hon tycker att farten är skridskosportens tjuvning och så gillar hon att lära in åkteknik. På sommaren ägnar hon sig med framgång åt allmän idrott. Spjut och diskus samt lite löpning. Hon är bäst i spjut och i somras tog hon hem DM i spjut damer, seniorer, med resultatet 33.85.

Posten är uppsorterad och Christina gör sig beredd att börja sin postrond. Då får hon den sista frågan.

- Trivs du på CVA?

- Det gör jag, säger hon med bestämd röst och ler ett litet avskedsleende, när hon svänger i väg med sin postpärm.

-//-

ETT LEENDE

Ett leende kostar intet men skapar mycket. Det dör bort på ett ögonblick, men dess minne varar ibland för evigt.

Det kan inte köpas, lånas eller säljas, ty sådant är leendet, att det inte är värt ett grand, om det ej skänkts bort.

Om Du därför brådslande och jäktande möter någon, som är för trött att ge Dig ett leende, så skänk honom ett i stället.

Ty ingen behöver ett leende så mycket som den, vilken inte själv har något att giva.

Kommandör Clason tar en titt på en motor. Öi. Högfeldt tv. och styresman Dahlin th.

BESÖK VID CVA

Den 19 febr. 1960 besöktes CVA av kommandören Edward Clason, chef för bärgningen av det år 1628 i Stockholms ström sjunkna regalskeppet Wasa; en bärgning som betraktas som världshistoriens märkligaste.

-//-

Springa till bords

En del olyckshändelser har inträffat under den ibland panikartade jakten om tättplatserna i matköen. Förhållandet har varit uppe till diskussion i skyddskommittén. Bergtrollet har haft ett samtal med Arne Breid, som verkat som skyddsombud under många år.

- Anledningen till att vi tagit upp den här frågan om brådskan till Mässen är de olyckshändelser, som inträffat då och då i samband med att lunchklockan ringer. I allmänhet är det väl så, att det är ungdomarna som obetänksamt rusar i väg och så drar de med sig även andra. De allra flesta måste man säga kan konsten att skynda sig utan att ställa till rabalder, men det behöver inte vara så många som kommer rusande som raketer förrän olyckor och tillbud dyker upp. Det är väl helt naturligt att alla vill ha mat så snabbt som möjligt, men alla kan ju inte betjäna på en gång. Någon måste bli sist. Detta är dock inte någon ursäkt för dem som rusar. Jag vet att det görs ändringar på Mässen då och då för att snabba upp utdelningen av mat. Enbart den utvägen räcker dock inte utan det måste bli ett annat lunchtänkande. Alla bör tänka på att man bör väl inte springa till bords. Vi hoppas på att genom propaganda i bl. a. högtalarna kunna nå bättre förhållanden. Vi bävar för vad som kan hända. Det vore väl också högst genant om någon allvarlig olycka skulle inträffa av den anledningen att man har bråttom till matbordet.

F. d. redaktören har ordet

Med anledning av "Bergtrollets" 10-åriga tillvaro har jag roat mig med att bläddra i gamla nummer. Det är alltid svårt utan att bli sentimental beskriva den tid som ligger bakåt i tiden med hänsyn till speciella inträffade händelser eller upplevelser. Jag skall därför inte här orda om de bekymmer och glädjeämnen, som förefanns vid starten av tidningen för 10 år sedan. Jag har ånyo läst många artiklar från tidningens begynnelse och det är väl att göra skribenterna orätt, om jag framhåller någon särskild artikel, ty det är väl så att var och en av mina medarbetare från den tiden gjorde sitt bästa och hade någon mening med sin artikel. I regel är det så, att sedan man skrivit en artikel eller i någon annan form fuskat med författaryrket och efter en längre tid åter igen tar del av vad som skrevs, brukar man alltid bli mycket kritisk. När jag som nu sitter och bläddrar i gamla nummer, konstaterar jag att den där kritiska känslan som nämndes om inte riktigt vill infinna sig. Orsaken till detta - jag kan inte förstå annat - är att det måste bero på att det som skrevs, gjordes med sådan inlevelse och innebörd, att det är lika aktuellt idag och kan läsas om igen med behållning.

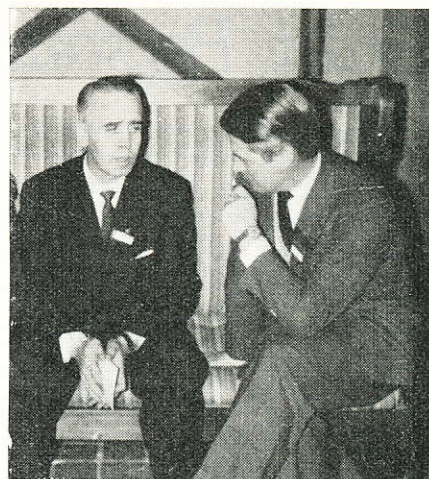
Att tidningen redan från starten blev något av vad den borde vara, har jag naturligtvis att tacka alla mina medarbetare för, men också det förhållandet att jag erhöll förtroende från ledningen av flygets anläggning i Arboga att själv avgöra vad som skulle införas eller vara lämpligt för läsekretsen. Jag kan inte påminna mig så här långt efteråt, att jag vid något tillfälle blev tvungen att refusera något inlägg eller dylikt.

Där förefanns skämt och allvar, satiriska teckningar och artiklar, reportage och upplevelser och i regel blev varje nummer lika brokigt som antalet artiklar vilka inflöt till varje nummer. Jag tror inte, att jag vid något tillfälle hade så mycket underlag, att jag kunde lägga på hög och spara till kommande nummer, ty skrivklådan var inte alltför utbredd på den tiden. Jag minns att det var med stor glädje som jag kunde konstatera att fotografier eller teckningar medföljde en artikel, det gav mig genast möjligheter att göra tidningen mer lästlöst och kanske i någon mån att göra sidantalet något större.

Det är alltid glädjande för en f. d. redaktör att konstatera att hans verk fortfarande lever, ty det blev dock inte så många nummer som utkom un-

der de 3 år jag hade nöjet att arbeta på tidningen. Det är därför alltid återseendets glädje när den nuvarande redaktören låter mig få ta del av "Bergtrollets" fortsatta verksamhet.

Inför tidningens 10-åriga tillvaro vill jag tillönska redaktören en god fortsättning på den inslagna vägen och då jag vet att tidningen har ett utomordentligt stort värde och inflytande på läsekretsen, faller osökt en artikel i nummer 2 1950, sidan 11 mig i tankarna. Jag nämnde inledningsvis, att det var orätt av mig att framhålla någon viss artikel, men jag ber om överseende för att jag nämner en artikel betitlad "ÖVERINGENJÖRENS JULGRAN". Den artikeln tolkar mina känslor och innersta tankar när det gäller denna tidnings uppgift och ändamål. Det talas där om "gemensambets-tanken" och är det fortfarande så att alla anställda på flyget i Arboga ser i denna tidning ett forum där denna gemensambetsstanke kan diskuteras, debatteras och sprida kännedom om de problem, tankar och synpunkter av

Arne Boström th. i samspråk med Rickard Collstam vid en Getå-kurs för några månader sedan.

olika natur som alltid förefinnes där så många människor är församlade, då kan jag känna mig stärkt i den tron att "Bergtrollet" har den uppgift som jag förutsåg med dess utgivande. En god fortsättning önskas tidningen och många hälsningar till läsekretsen från

Arne Boström.

Initiativtagare

Bo Engström var med och startade Bergtrollet. Han hade sitt arbetsrum intill Arne Boströms. Då och då togs diskussionen upp om det skulle vara möjligt att få i gång en tidning för personalen vid CVA och CFA. Det gäller framförallt att skapa trivsel. Så småningom blev det beslut. En tidning skulle startas. Men det gick inte på en dag. Månader gick och Engström hann flytta över till CFA, innan första numret kom ut. Bo arbetade hårt för Bergtrollet på sin nya arbetsplats. Man skall inte tala om den snö som föll i fjol, heter det ju, och därför skall vi bara nämna att Bo lämnade Bergtrollet i händerna på C.-H. Dahlström.

Bo Engström

Medarbetare

Carl-Hugo Dahlström har i snart tio år varit en trogen medarbetare på UHF. Hans lugna syn på tingen har varit välgörande. Han har då och då räckt fram handen till avsked, men än så länge hänger Carl-Hugo med.

C.-H. Dahlström.

Från Personal om personal

Bergtrollet gratulerar

60 år
8/7 Karl Karlsson

50 år
19/6 Henry Hillestrand
1/8 Nils Zettergren

Förrådsarbetare Karl Karlsson
är bördig från Guldsmedshyttan. Innan han kom till oss i dec. 1946 var han anställd något år vid CVV.

Truckförare Henry Hillestrand
är född i Arboga. Han arbetade som chaufför i 11 år vid Arboga reveteringsfabrik och i 7 år vid Arboga Bryggeri AB innan han anställdes hos oss i okt. 1949.

Förrådsarbetare Nils Zettergren
är född i Arboga anställdes härstädes den 19 maj 1947. Tidigare var han anställd vid Elektroskandia i en följd av år.

CVA

60 år
21/6 1960 Sven Eriksson avd 780
3/9 Malin Rehnberg 380
3/10 Karl Johansson 634

50 år
4/7 Elis Eriksson 380
5/7 Nils Olsson 180
23/8 Sigfrid Törnkvist 380
2/9 Carl-Axel Holmström 385
9/9 Rune Fägerkvist 250
17/9 Sune Ljung 250

Förrådsarbetare Sven Eriksson
är infödd Arbogabo. Han har arbetat i Arboga stads tjänst under ca 20 år. Innan han kom till oss i juni 1950 var han drygt 1 år på AIA.

Städerskan Malin Rehnberg
är född i Medåker och har tidigare arbetat inom sjukvården. Hon kom till CVA 1950.

Förrådsarbetare Karl Johansson
är född i Fellingsbro. Han var före anställningen hos oss banarbetare vid TGOJ. Han har tjänat CVA sedan 1951.

Mälare Elis Eriksson
är född i Himmeta. Efter div. anställningar kom han till AB Arboga Maskiner 1936 där han stannade till 1955. I slutet av samma år började han hos oss.

Mälare Nils Olsson
är född i Götlunda. Han började hos oss i juni 1956. Dessförinnan hade han drivit egen målerifirma i 30 år i Götlunda.

Murare Sigfrid Törnkvist
är infödd Arbogabo. Han började hos oss som grov- och diversearbetare redan 1947.

Driftelektriker Carl-Axel Holmström
är född i Västerås. Han har arbetat vid Skultuna kraftstation som elmontör i 16 år innan han började vid CVA 1949.

Avsynare Rune Fägerkvist
är född i Bro församling i Västmanland. Före sin anställning hos oss 1947 var han vid Kolswa jernverk i inte mindre än 22 år.

Avsynare Sune Ljung
är sörmlänning och har under ca 27 år varit vid Pump-Separators gjuteri i Katrineholm. Till CVA kom han 1957.

VI HÅLSAR VÄLKOMNA TILL CVA

Bengt Aronsson, ingenjör 900
Hans Eklund, telemontör 272
Sonja Engdahl, kontorsbiträde 511
Gunnar Ericsson, telemontör 272
Nils Fransson, motormontör 200
Inga Gustafsson, rörprovare 279
Lars Haglund, verkstadsbud 273
Stig Hertze, ing.-biträde 501
Betty Högstedt, kontorsbiträde 480
Bill Jacobsson 521
Nils Erik Jernaker, ingenjör 521
Lennart Johansson, ingenjör 511
Bernt Johnsson, ing.-biträde 272
Karl Erik Kangas, ingenjör 360
Mats Karlsson, ingenjör 279
Christer Kejbart, verkstadsbud 271
Ingvar Larsson, driftelektriker 385
Leida Larsson, kontorsbiträde 501
Olof Lindh, svagströmselektriker 230

Karl Lokby, ritare 615
Anders Matz, telemontör, 272
Erik Mälman, verkstadsbud 110
Ulla Britt Nilsson, rörprovare 279
Stig Olofsson, bitr. ingenjör 480
Margareta Saul, kabitr. 951
Nils Svartberg, filare 110
Siv Söderberg, skrivbiträde 956
Veroni Tholin, skrivbiträde 951
Hans Åkerhielm, ingenjör 360
Thorbjörn Österberg, ingenjör 370
Bengt Östlund, telemontör 272

VI HÅLSAR VÄLKOMNA TILL UHF

Max Svensson, ing.-biträde 444
Bertil Johansson, kontorsbud 431
Ingrid Karlsson, kontorsbud 420
Harry Johansson, städare 412
Iris Ericsson, skrivbiträde 446
Inger Johansson, skrivbiträde 411
Gunnar Holmberg, förrådsarbetare 412

—//—

Axel Gustafsson pensionerad

Återigen har pensionärernas led utökats vid UHF. Den här gången var det Axel Gustafsson i plåtförrådet, som den 1 mars officellt avgick från sin tjänst.

Under 12 år, så när som på 15 dagar, har Gustafsson troget tjänat UHF, där han under de sista åren handhaft utlämning av plåt och standardmateriel. Gustafsson, som under tidigare år innehade eget lantbruk har senare haft anställningar både vid TGOJ och AB Vägförbättringar. Genom en beklaglig olyckshändelse i början av februari i år skadade Gustafsson en fot och har sedan dess varit sjukskriven, varför representanter från företagsledning och fackförening uppsökte den nyblivne pensionären i hans bostad. Förrådsdir. Nyberg tackade Gustafsson för hans arbetsinsats och plikttröhet och överlämnade blommor och blomsterchecker. Herman Andersson överlämnade blommor från fackföreningen och en minnesgåva från förmän och arbetskamrater.

Vi hoppas nu, att Axel Gustafsson kan se fram emot en lugn och rofylld tid i sin ägandes villa Almedal.

C-H D

Krävan full av Brobergs-frö.

Arne Broberg pysslar varje vinter om sina vänner fåglarna. På CVA samlade han under hösten in kr. 18:50 till fågelfrö. Vid matplatserna har det varit gott om fåglar och det kan Arne ta åt sig äran av.

Nya män

W. Rudengård.

Avlöningskontoret har fått en ny medhjälpare i Walter Rudengård, som den 15 februari efterträdde Arne Hell som föreståndare för avlöningskontoret. Han kommer från Stenungsund och Statens Järnvägar. Hell tjänstgör tills vidare på personalkontoret.

T. Hellström.

Den sista januari slutade Holger Mörk hos oss för att ägna sig åt utbildningsverksamhet vid KMV. Den 15 febr. tillträdde elmästare Tore Hellström från FCS befattningen som yrkeslärare hos oss.

I Ran.

Eltekniska kontorets radardetalj har fått ny chef i ingenjör Ivar Ran, som den 1 mars tillträdde en anställning hos oss. Han kommer från Göteborgs Örlogsvarv.

Stackars Harry

Stackars Harry kan man verkligen säga om Harry Odenhult. I Bergtrollets julnummer angavs, att Harry den 27 mars skulle fylla 50 år. Några dagar före detta datum ringde Harry till red. och talade om att en lokaltidning haft en notis inne om att han fyllde år den 27 mars. Harry ringde till tidningen och här beklagade man, men hänvisade till Bergtrollets uppgifter.

Ja, att fylla 50 år en gång står väl en man ut med, men två gånger det är väl hårt. Ingen vet i skrivande stund vad som kommer att hända söndagen den 27 mars. Harry tyckte, att Berg-

Den 2 april nådde oss budskapet, att motormontör Bror Oskar Johansson avlidit. Johansson var född den 1 december 1905, anställdes vid CVA den 13 augusti 1945 och har här huvudsakligen arbetat på vår motorverkstad. Under de senaste månaderna har han p g a sjukdom varit nödsakad att arbeta deltidstjänst.

MITT HJÄRTLIGASTE TACK

till chefer, arbetskamrater, Tjänstemannasektionen av FCPF, samt FCPF avd 52, för all vänlig hägkomst på min 50-årsdag.

Elis Aldén.

ETT HJÄRTLIGT TACK

för visad vänlighet på min 50-årsdag.

Gösta Ohlin.

framföres till arbetskamrater och arbetsledare för den avskedsgåva vi fick mottaga när vi flyttade från staden.

Gunnel o. Rune Carlson.

TACK

Jag vill härmed framföra mitt hjärtliga tack till samtliga vid UHF som uppvaktat mig vid mitt giftermål 1958, vid min dotters födelse 1959 och när jag slutade min anställning 1960.

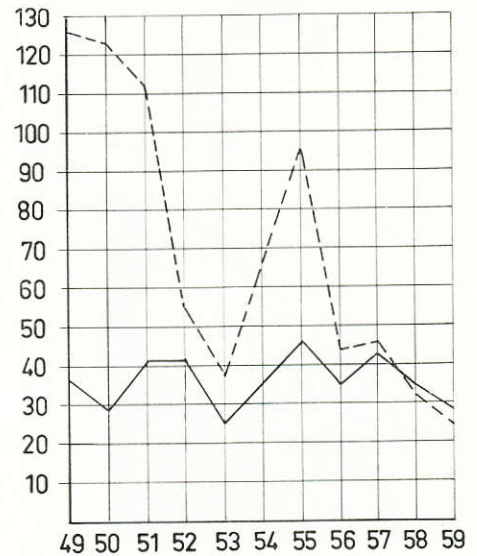
Signe Eriksson.

trollet borde biträda med minst 17 liter spirituosa för att sona misstaget. Hans blygsamma begäran kunde dock ej tillfredsställas. Husbehovsbränningen är ju sedan lång tid tillbaka förbjuden och Motorklubben har oss veterligt ingen rabatt på spritbolaget.

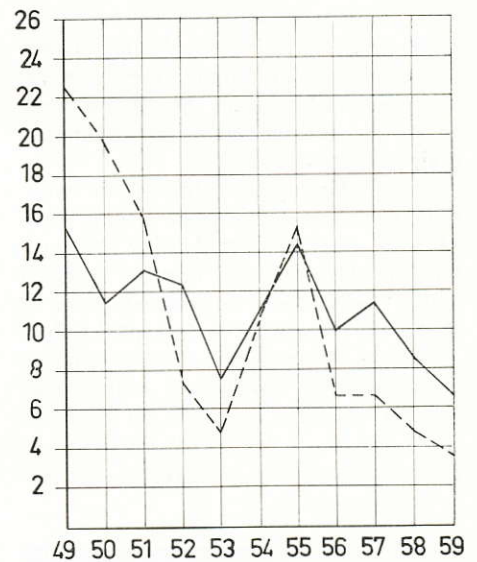
Så var det bara en liten bagatell. Harry fyller 50 år den 27 maj.

Frivillig avgång vid CVA 1949 - 1959

Frivillig avgång uttryckt i antal
heldragen linje = tjänstemän
streckad linje = kollektivanställda

Frivillig avgång uttryckt i procent
heldragen linje = tjänstemän
streckad linje = kollektivanställda

Omslagsbild Christina Sahlin.

Bildlev. till detta nummer är: S. E. Brohlin, Rune Larsson, Rune Norelins, Erik Persson.

Den gamla goda

173 Jönsson var en konstig kurre, som så fort han fick syn på ett papper på kaserngården, så tog han upp det - tittade noga på det och kastade bort det med orden: "Den var det inte." Till slut blev han kallad till läkaren för sinnesundersökning och fick frisedel. Jönsson tog frisedeln - tittade noga på den och sade glatt: "Den var det".

En helt vanlig kväll

Anders Primus Lindahl.

En kväll när jag var hemma hos red. så sa han: "Skulle du kunna göra ett litet reportage om elevhemmet och grabbarnas fritidsintressen". Jag lovade att göra vad jag kunde, men när jag kom hem, så tänkte jag att jag tagit vatten över huvudet. Med grabbarnas hjälp gick det dock bra.

En måndag tog jag kameran och vandrade runt på elevhemmet. Jag började på 5:an, där jag fann Anders "Primus" Lindahl. Han värmdde upp sig med en "stilla" rock före samkvämet, som vi skulle ha i matsalen senare på kvällen.

Nu går vi ner i de undre regionerna (källaren) och där hör vi snabba steg och ett tickande ljud från en dörr. Vi har hamnat utanför bordtennisrummet. Dörren öppnas och vi kliver in och fin-

ner Tingström och Kernehed i en hektisk match. Vi vandrar vidare in genom nästa dörr, som leder till hobbyrummet. Ordet hobby innefattar mycket, men detta förnämliga källarutrymme används nästan uteslutande för motorcyklar och övriga tvåhjulingar. Motorcyklar ja, det är sådana där underliga tingestar, som nu i detta raggarnas tidevarv kallas för "antikviteter". Mången besökare här nere under vintern har väl undrat, om dessa mer eller mindre sönderplockade tvåhjulingar kommer ut på landsvägen igen med alla hästkrafterna i behåll. Även här nere fick kameran arbeta och den fick tre flugor i en smäll. Flugorna är Karlsson, Brohlin och som intresse-rad åskådare figurerar Biderman.

Vi lämnar hobbyrummet åt sitt öde, går vidare i källargången och mot oss strömmar lösryckta strofer ur Tolvskillingsoperan i Louis Armstrongs version. Vi närmar oss musikrummet, där vi hittar Nordlöf, som i all sin ensamhet "spisar music". Skivorna har vi lagt var sin slant till och sedan har vi valt bland de bästa förslagen, så det finns mycket att välja på - dansmusik, calypso, där ibland modern jazz och sedan litet klassisk musik också.

Nu tar vi vår vän Nordlöf med oss upp ty det börjar "dra ihop sig" till samkväm i matsalen. När grabbarna bänkat sig och dricker kaffe, hälsar Verner oss välkomna och ber samtidigt "Primus" spela några låtar, vilka applåderas flitigt. Småpratet kommer igång vid borden och husmor Tekla Isacson serverar påtår åt Granberg och Gustavsson och åt den som vill ha, förstås. Klockan 20 är det TV-dags, och allas blickar vänds mot "något" som om ni

Lars Gustafsson, husmor Tekla Isacson och Ove Granberg.

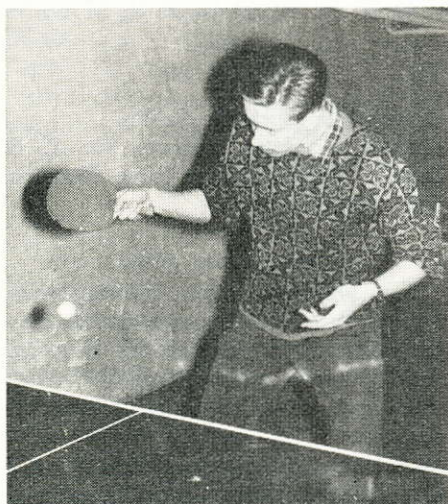
Reinhold Nordlöf.

inte har hört talas om det förut kallas för Televisionsapparat, förkortat TV.

Ja, så här kan en helt vanlig kväll te sig på elevhemmet.

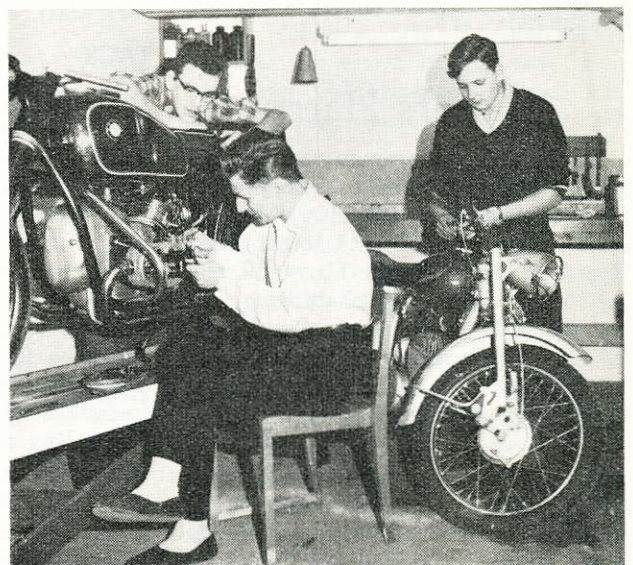
God natt.

SB.

Hans Tingström.

Paul Biderman och S. E. Brohlin (art.-förf.)

Knaslund i Väster

har författaren rubricerat den här artikeln. Den är skriven av major Per Lindgren, och vi har saxat den ur "Kontakt med krigsmakten".

Sedan mer än tio år användes i vårt land uttrycket "Knaslund" för att beteckna en person, som med olika metoder kontrollerar hur bevakningspersonal, tjänstemän i olika befattningar, ja, t. o. m. hur befolkningen över huvud taget reagerar, när Knaslund försöker lura bevakningen, skaffa upplysningar om saker och ting, som skall hållas hemliga, eller på annat sätt uppträder som spion.

Denna metod användes redan under den s. k. beredskapstiden för att kontrollera säkerheten. Då som nu blev resultatet ganska varierande. Även i andra länder har man använt metoden.

Belevade briter

Den kände London-reportern Alf Martin berättade någon gång om hur de belevade briterna anser det vara oartigt att stirra på folk eller att allt för mycket lägga sig i andras göranden och låtanden. Det skulle vara förklaringen till att celebriteter kan visa sig på restaurangerna och i butikerna utan att bli "betittade" som han sade. Han påstod också att engelsmännen inte reagerade ens under kriget, då naziofficerare promenerade omkring på gatorna eller åkte med "underground".

Den historien berättades redan under kriget och bland annat brukade dåvarande chefen för armén, generalen, greve Archibald Douglas, berätta den. Förklaringen är helt enkelt den, att det var Knaslunds engelska kolleger, som på så sätt skulle pröva engelsmännens iakttagelseförmåga och reaktion.

Det var dåligt med vaksamheten och engelsmännen var lika artiga som alltid och visade vänligt vägen för de utklädda engelska polismännen, trots att de uppträdde i det fientliga landets uniform!

Reporter i ryssuniform

Canadensarna tycks vara mera vaksamma. På sensommaren 1957 gjorde en canadensare ett prov i Toronto. Där reagerade allmänheten ganska snabbt genom att ringa till polisen och rapportera sina iakttagelser. Men det tog i al-

la fall tid, innan polisen fick tag i den mystiske mannen.

I åtta timmar promenerade sålunda en sovjetisk löjtnant en lördag omkring i Torontos förbjudna zon, gjorde skisser av hamnanläggningarna, fotograferade kraftverk och fabriker, som arbetade för försvarets räkning, och åkte slutligen med hissen upp till toppen av en 34 våningar hög byggnad för att få en bättre utblick över staden. Där greps han till sist av polisen, som hade fått massor av påringningar från allmänheten om "spionens" verksamhet. Det visade sig att mannen var en journalist som ville sätta myndigheternas vaksamhet på prov. Han hade för ändamålet hyrt en sovjetuniform i en butik för maskeraddräkter.

American style

Ändå livligare gick det till i USA 1953. Nyheten om att en rysk flygare i ett MIG-plan landat i Illinois och begärt asyl bars via television och radio ut över hela USA. Tidningsmän och fotografer stormade statsfängelset för att komma i kontakt med den celebre gästen men möttes med kalla handen av fängelsedirektören och andra myndigheter.

Ryktesfloden svällde till en lavin, och man visste att berätta att flygaren var klädd i en sällsam uniform, talade ett främmande språk och hade papper, som visade att "han var en rysk flygare". Det dröjde länge innan det blev känt att den mystiske fången i själva verket var en amerikansk "Knaslund", vars uppdykande var avsett att sätta samarbetet mellan polisen och flygvapnet på prov.

Söt Knaslund i Danmark

Även Danmark har använt knaslundsmetoden, dock med hjälp av en söt flicka. Det var 1952, som den rödhåriga Tove Rasmussen, anställd i en konfektionsfirma i Köpenhamn, sändes ut för att plocka hemvärnsmän på militära hemligheter och det gick bra.

- Jag trodde själv inte att jag skulle lyckas, berättade hon efteråt, men det var inte så svårt att locka upplysningar ur hemvärnsmännen. Jag gick bara hem till dem och började prata om väder och vind, lade armen om axlarna på dem, såg dem djupt i ögonen och så fick jag veta allt jag önskade. Och inte en enda av dem fattade misstankar.

Man förstår de utfrågade när man sett en bild av den danska "Knaslund". Men låt inte lura er av sådant!

—//—

- Pappa säger att jag inte får ha håret som Elvis Presley, och så har han själv sitt som Yul Brynner.

Raa

Eldöverfall i mörker

Fredagen den 4 mars gick driftvärnet fram genom dimma och mörker i skogen söder om CVA, för att utföra ett eldöverfall på en fientlig lägerplats. Framryckningen och eldöverfallet gick efter beräkning så uppgiften lyckades helt.

Att det var ganska vått i den milda väderleken kan säkert Styresman intyga, ty han fick gå hem och byta på fötterna innan han kunde delta i den stora lägerelden med kaffe och smörgås, som övningen avslutades med.

Lätt fälttävlan

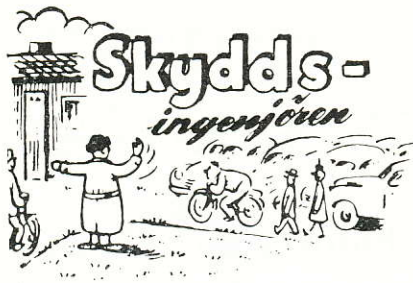
Söndagen den 20 mars ordnade Tage Wallqvist en fälttävlan utmed en snitslad bana. I tävlingsuppgifterna ingick avståndsbedömning, kartläsning, punktorientering, skjutning med gevär och k-pist samt frågor på antalet patroner, som går i de olika vapnen.

Birger Lindh, Emil Blomkvist, Ture Nyrén och Gunnar Merken hjälpte till att föra tävlingen i land genom att svara för var sin tävlingsstation.

Endast ett mindre antal driftvärnsmän deltog i tävlingen. De bästa resultaten:

1) patrull 1, T. Andersson, O. Pettersson 112 poäng; 2) patrull 6 L. Wällstedt, R. Karlsson 103; 3) patrull 2, P. O. Norling, B. Olsson 97; 4) patrull 3, P. Biderman, K. Philipsson 93; 5) patrull 4, R. Nordlöf, H. Tingström 79 poäng.

Fakta och reflexioner

Ser man tillbaka på den tid som förflutit sedan Bergtrollet kom ut med sitt första nr är det rent förunderligt vad mycket ändå är sig likt, trots den fantastiska utveckling vi samtidigt fått bevittna.

Ett område som glädjande nog visat en utveckling till det åtrådda är väl olycksfallsfrekvensen på våra arbetsställen. Den stadiga nedgång i antalet yrkesskador de senaste åren, - 1958 ställdes CVA rent av i särklass med endast 1,6 olycksfall pr 100 årsarbetare, - har otvivelaktigt sin orsak i ett mer allmänt utbrett skyddstänkande som blivit allt mer rotfast hos CVA-aren. Även om 1959 kommer att redovisa något högre siffror än rekordåret 1958 så kan vi ännu fortfarande rubricera skadorna som lätta med relativt korta sjuktider.

Men som inledningsvis nämnts så finns mycket, som än är sig likt. Roar man sig med att blåddra i Bergtrollet från 50-talets början så ska man snart finna att det, som från denna vinjett då sagts om våra trafikförhållanden till och från jobbet, utan större ändringar kan äga tillämpning även på dagens trafiksituation.

Det är här man kan påstå att tiden stått still. Trots den enorna trafikökningen, som vi de senaste 10 åren fått bevittna och de därmed ökade riskerna för alla som färdas eller vistas på vägen, finns det tyvärr allt för många ännu bland oss, som genom sitt sätt att uppträda i trafiken visar sig ha helt andra egenskaper än vad de eljest visar i arbetet. Eller hur ska man annars förklara varför en människa, som i sitt ordinarie arbete aldrig skulle utsätta vare sig själv eller någon annan för några som helst risker men som i trafiken kan ta vilka risker som helst. Det kanske är sant vad en psykolog, som forskar i anledningen till våra trafikolyckor bl a har velat hävda: "Många människor är dubbelnaturer: dels som den hänsynsfulla och mönstergilla arbetskamraten - dels den omdömeslöse och chanstagande trafikanten". Skulle vi därför, fullt ärliga mot oss själva göra ett försök att testa det egna jaget, så kanske vi plötsligt upptäcker att vi nog kan hänföras, åtminstone i någon mån, till denna typ av dubbelnaturer. Och om så är fallet, var finns botemedlet mot

dessa sämre egenskaper? Ja den som känner på sig att allt inte är som det borde vara, har alla chanser att bota sig själv. Det är nämligen det egna beteendet det gäller och för det finns, mig veterligt, ingen medicin. Men däremot har vi goda möjligheter att dagligen pröva "självläkningsmetoden" och det kan vi göra när vi äro på väg till eller från arbetet.

Låt oss börja på parkeringen efter arbetets slut. Utfarten från denna är drygt 7 met. bred och ger följaktligen gott utrymme åt 2 bilar i bredd. Men om alla bilister, istället för att från uppställningsplatsen köra direkt vinkelrätt mot mittgången och där ta närmaste fil för utfart, kör diagonalt över parkeringsplatserna med kurs på utfartsöppningen och där köar ihop sig, mer eller mindre på tvären, då ska vi inte förvåna oss över att det skapas irritation. Porten genom vilken alla ska ut är fortfarande bara 7 met., så att den körtid jag vinner med diagonalkursen kanske jag förlorar i väntan på att komma ut ur klungan. Så enkelt var det. Skulle vi däremot försöka att följa de intentioner efter vilka parkeringen utformats och samtidigt tillämpa den s k varannan-bils regeln, d v s. att alltid släppa fram en bil vid korsande möte innan jag själv kör fram, då kanske vi lagt grunden till en verklig förbättring både för oss själva och för våra medtrafikanter. Går vi ännu ett steg längre och kostar på oss lite vänlighet, event. med ett litet leende till den som jag släpper före och som denne givetvis svarar på, då är jag övertygad om att vi inte har långt kvar till full hälsa. Det kommer säkerligen också att dra med sig en del andra angenäma överraskningar. Dom s k rivstarterna, som bara kostar gummi och samtidigt sprutar ner bakomvarande kommer att upphöra, accelerationsdemonstrationerna som en del tillämpar så fort vaktens släppt ut dem på huvudled och andra mer eller mindre riskabla omkörningar när vägen är fylld av fordon kommer likaledes att upphöra. Sannerligen tror jag också att om denna anda, som vi här skulle hjälpas åt att skapa på hemmaplan, även fick följa med oss var vi än befinner oss på landets vägar så har vi tillsammans gjort en väldigt fin insats för trivseln och säkerheten i trafiken. Och varför inte? Arboga har varit först med så mycket annat, som gått till historien.

För att inte cyklisterna och mopedåkarna ska finna sig bortglömda bör väl även några rader ägnas dessa våra flesta trafikanter. En sak kan vi väl i detta sammanhang vara överens om. Hur rätt en tvåhjulning än framföres och hur aktsamt och hänsynsfullt en cyklist eller mopedist än uppträder, så är förare av dessa vehiklar ändå de svagaste när olyckan är framme. Det

Semestertips

Sportfisket är på stark frammarsch i vårt land - antalet fritidsfiskare beräknas till omkring 800.000. Vi vet att det finns många sportfiskare vid CVA och sommarens fiskeäventyr har väl så smått börjat planeras. För dem som inte redan känner till det vill vi nämna om att Levande Livet har givit ut en liten resebroschyr, som ger tips på fina fiskeresor. Man ordnar bl. a. vildmarksfisketurer till Abisko, Råstijaure, Gällivare-trakten och Kittelfjäll. En del av dessa resor anordnas i samarbete med SJ och Turistföreningen. Priserna verkar inte avskräckande.

En del utlandsresor står också på programmet. Man kan följa med till Lofoten, Åbo, Polen eller Island. Lockande så det förslår. Resebroschyrer finns på Bergtrollets redaktion.

För den som vill kombinera semester med språkstudier har vi ett bra tips. TBV anordnar även i sommar några resor till Österrike och England, där språkkurser är i gång. Den engelska undervisningen meddelas dels i Oxford och dels i Lampeter samt avslutas med inackordering i engelska familjer i London. Tiden är 2-24 juli och priset kr.

är därför med förundran man så gott som dagligen kan bevittna hur många av våra vuxna med full vetskap om sin litenhet ändå dock kan visa ett beteende i trafiken, som ingalunda stämmer överens med det de visar i sitt arbete. Eller vad ska man säga om den, som aldrig medvetet skulle sticka fingrarna i en oskyddad maskin eller eljest i sitt arbete skulle visa oaktsamhet vare sig mot sig själv eller mot andra, på väg till eller från jobbet utan vidare kan kasta sig och sitt bräckliga fordon några få meter framför en mötande tungt lastad långträdare och detta fast det är halt på vägen. Det måste väl vara något här som inte klaffar. Eller kan vi ha sådant kontrakt på "änglavakt" att vi låter alla hämningar fara. Hur länge man än funderar och hur långt man än låter grubblet på dessa spörmål gå, så hamnar man ändå till slut bara hos människan i all sin skröplighet.

Visst är det sant att vi skulle behöva både bättre och tryggare vägar när vi ska till och från våra arbetsplatser och visst har vi löfte på genomgripande förbättringar i samband med omläggningen av riksväg 6. Men då tiden härför ej med säkerhet kan anges - det dröjer säkert flera år än - så kan vi bara acceptera det faktum att de nuvarande förhållandena endast kan förbättras genom våra egna gemensamma insatser.

Eja, vore vi där.

Lycklig vinnare i Lönsparandet

Postmästare Ivar Lundgren gratulerar med blommor

CVA har åter begåvats med en glad vinnare i Postsparbankens lönsparande. Vid den senaste dragningen utföll en vinst på 1.000 kr till frkn Birgitta Engström, som är anställd på inköpskontoret. Fröken Engström har tillhört lönsparandet sedan tre år tillbaka och har därvid hunnit få en viss erfarenhet av denna utomordentliga sparform för ungdom!" Det är ingen svårighet att spara genom lönsparandet, "säger Birgitta." Bor man hemma o. har stadigt jobb kan man mycket väl betala normalt för sig hemma och ändå ha råd att avsätta en liten slant till lönsparandet. Man behöver ju inte ovillkorligen köpa upp alla slantar man får. Det kan ju komma till-

875: -. Den tyska undervisningen pågår i Salzburg i Österrike och är delad på två kurser. Den första under tiden 3-24 juli är en mera allmän kurs medan den andra 17/7-14/8 har en mera speciell inriktning. Upplysningar om dessa kurser lämnas av Tjänstemännens Bildningsverksamhet, Västmannagatan 66, Stockholm Va.

"Lockande resmål" kallar SJ sin resehandbok för utlandsresenärer. Man presenterar tio europeiska länder med dess speciella egenskaper och sevärdheter. Där finns också 30 olika sällskapsresor och lika många förslag till resor på egen hand. Där finns också massor av värdefulla upplysningar för utlandsresenären. Nyttig och skojig läsning är ett kapitel om takt och ton på främmande mark. Vi rekommenderar boken till var och en, som funderar på utlandsresa under semestern. Man får den på SJ:stationer och resebyråer. Bara en liten varning: den trevliga handboken kommer att göra Dig oerhört reslysten.

fällen då utgifterna överstiger inkomsterna och då är det ju skönt att ha en liten slant att ta till. Jag tycker lönsparandet är bra inte bara därför att man är med i ett ständigt intressant och spännande lotteri med stora chanser att vinna — var fjortonde lönsparare kan erhålla vinst — utan därför att man har sådant stöd i sparandet genom detta system. Man kan alltså inte springa och plöttra ut sina sparslantar precis när andan faller på, utan man måste ha ett giltigt skäl för sina uttag. Det skall vara väsentliga och nödvändiga saker som man får ut pengar till." Just det ja, Birgitta, mycket förståndigt talat. Ögonblickets ingivelse att använda sparslantar till mer eller mindre oövertänkta saker ger inte sparandet det avsedda värdet. Detta gäller i mycket hög grad ungdom med egen inkomst. Här måste stödet finnas, då det gäller sparande, och det är just detta stöd som lönsparandet ger. Många ungdomar anställda vid CVA har insett värdet av detta sparsystem och är med i lönsparandet, men många står fortfarande utanför. Trots de stora fördelarna med lönsparandet, som jag här skall söka redovisa i några korta meningar.

För det första:

Lönsparandet är tidsbestämt till vederbörande fyller 25 år då Sparbeloppet utbetalas eller ställes disponibelt för den sparande. Uttag före 25 års ålder får endast ske till väsentliga ting t ex tandläkare, giftemål, långvarig sjukdom, inköp av fordon såsom bil eller motorcykel under förutsättning att inköpet motiveras av t ex onormalt långt avstånd mellan bostad och arbetsplats m m.

För det andra:

Ränta på insatt kapital utgår med f. n. 5 % alltså den högsta ränta som betalas på insättningar.

För det tredje:

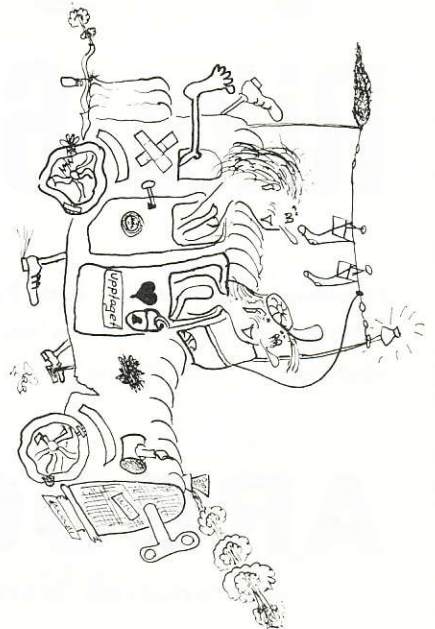
Obligatoriskt deltagande i lönsparandets årliga återkommande dragning, då c:a 1 % av insatskapitalet utlottas, vilket vid senaste dragning utgjorde kr. 604.600 fördelat på 7.665 vinster från 10.000 kr. till 50 kr. Anmälan om deltagande i lönsparandet kan ske till personalkontoret, som även ombesörjer löneavdrag för insättningen. Lönsparandets konsulent besöker CVA årligen, varvid CVA:s anställda som icke fyllt 25 år i regel kallas till sammanträffande med konsulenten för att diskutera sina sparproblem. Förutom denna sparform finnes också andra bekväma sparmöjligheter inom CVA. Ett praktiskt sätt för dem som vill ordna sin ekonomi är att bli medlem av CVA sparklubb. Här bestämmer den sparande själv sparbeloppet, vilket avdrages på lön per vecka eller månad genom avlöningskontorets försorg. Detta sparsystem är utomordentligt ändamålsenligt, då det gäller att avsätta pengar för ett visst bestämt ändamål. Då kan kostsamma avbetalningsköp undvikas. Det blir lättare att bemästra framtida ofrånkomliga utgifter såsom bilköp, skapandet av eget hem, semester m. m. Är man med i sparklubben har man alltid ett kapital att ta till då det behövs. Man undviker också obehaget att låna pengar för mindre inköp och skapar även en trygghetskänsla, genom att man icke känner sig fullt så beroende av andra människors välvilja. Minst två gånger om året utsändes genom personalkontorets försorg i avlöningskuverten uppmaning om deltagande i detta sparsystem. Må dessa rader bli den stimulans till ökat sparande till glädje och trygghet både för dig själv och din familj och för hela vårt samhälle. Följ Birgitta Engströms råd. Bli med i lönsparandet eller sparklubben.

GAJ

För vänsterhänta

Vi e' raggare vi och vi har de' så bra vi ligger på gasen var eviga da', Och bilen den går minst i hundratufem och snuten är med i varenda sväng. Vi släss å' vi bråkar och har de' så kul och när vi får punkis så snor vi ett hjul. Vi skulle till Oslo och raggas en gång men där stod snuten och sa vänd-om. Jag skulle en gång slå en kille på truten sjutton också, även där var snuten. Ja är man raggare måste man ha en bil även tjejer, men aldrig nåt stadigt kil.

Raa

Nya lunchlokaler – många plus för trivseln på UHF

UHF:s nya lunchlokaler bjuder personalen möjligheter att bekvämt hålla maten varm i rymliga värmeskåp. Kylskåp finns och dessutom kokhäll för kaffepannan. Lokalerna är smakfullt inredda.

Birger Ahlin, Harry Dahlqvist, Herman Fäldt, Gustav Rosengren och Lars Pettersson kopplar av vid ett parti kort.

Gott med mat, tycker Inger Johansson, Kristina Carlsson, Marianne Lindberg, Karin Nyström och Birgith Andersson.

Nu träffas vi i vårat nya bygge Riks-6:an vid

(Kapellgatan)

Försäljning av nya och beg. bilar är redan i full gång i vårt nya stora garage i bottenvåningen — med ingång från borte gaveln.

Utställningshallen och verkstaden har premiär inom kort. Med utomordentligt rymliga lokaler och hypermodernt utrustad verkstad kommer vi att kunna erbjuda Er bästa tänkbara service.

ARBOGA BIL AB

Tel. 12860 - 12861

Auktoriserad återförsäljare för General Motors Nordiska Aktiebolag

Glada sjuklingar roade besökare

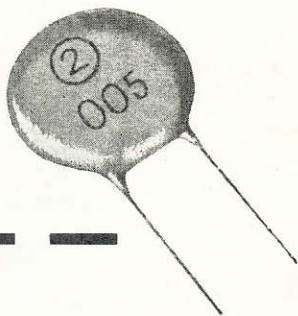
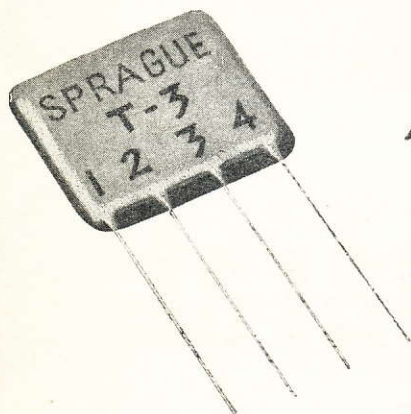
Nils Thorsson, Gunnar Hiort, Helmer Andersson, Sten Fagerström, Rune Hall och Henry Jersby i samspråk på Kronikerhemmet.

Helmer Andersson och Sten Fagerström har drabbats hårt av sjukdom och vistas för vård på Kronikerhemmet i Arboga. Vid jultiden fick de besök av tidigare chefer och arbetskamrater vid

CVA som överlämnade julgåvor. Det blev någon timmas samvaro och frågan är om inte besökarna blev mest underhållna. De båda sjuklingarnas glada humör har inte sjukdomen lyckats ta kål på.

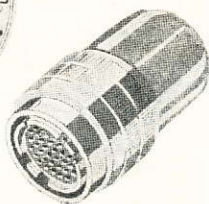
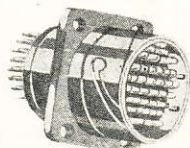
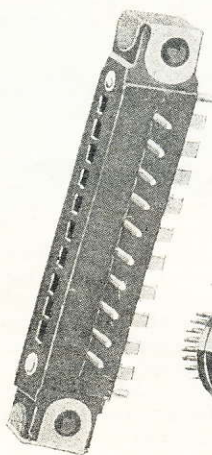
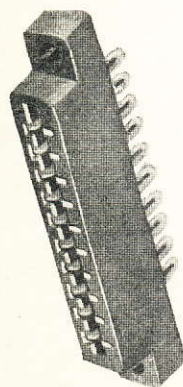

Rune Hall och Sten Fagerström tar en omgång i armbrytning.

SPRAGUE PRODUCTS COMPANY

Av Spragues enorma urval av kondensatorer, högkvalitativa motstånd, miniatyrpuls-transformatorer, HF-transistorer m. m. ha vi här avbildat deras disckondensatorer, vilka finnas i värden från 1 pF—0,1 μ F och i spänningar från 50 V—7500 VDC och tryckta kopplingselement för TV och Radioindustrin. Begär katalog C-556.

AMPHENOL-BORG ELECTRONICS CORPORATION

Amphenols välkända kvalitetskontakter behöver knappast någon presentation men vi vill här dock visa några nu aktuella typer.

TRYCKTA-KRETSKONTAKTER finns dels i honkontaktutförande (143-serien), där den tryckta kretsen kan införas direkt mellan hylsorna, dels i hankontaktutförande (133-serien) för lödning på kretsplattan och vilken sedan passar i motsvarande honkontakt.

Slitage å kretsen undviks, kontaktmotståndet elimineras och naturligtvis äro kontakterna guldpläterade. Begär katalog R-2.

AMPHENOL-NYHETEN MINNI E KONTAKTEN har små dimensioner, är klimatsäker, vibrations- och accelerationssäker upp till 20 g, har 3-pol. bajonettfattning och är konstruerad för användning i moderna flygplan och raketkonstruktioner eller där stora påfrestningar å material kan väntas. Kontakterna är naturligtvis guldpläterade. Begär katalog B-6.

Telefon
Växel 63 07 90

Firma

Johan Lagercrantz

Värtavägen 57
Stockholm No

roligt

på den

här sidan

om kameran..

Få svenskor har väl blivit så ofta fotograferade som *Ulla Sallert*, primadonnan i "My fair lady". Undra på det förresten, så bra som hon gör sig på bild...

- Men nu har jag upptäckt, att det är minst lika roligt på andra sidan kameran, avslöjar Ulla Sallert. Jag fotograferar för glatta livet - min familj, mitt hem, mina vänner och allt trivsamt och vackert i min vardagstillvaro.

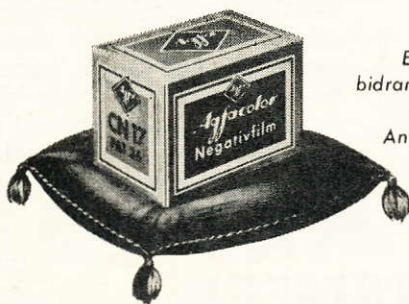
- Och vet Ni vems "felet" är att jag börjat trivas så bra också på den sidan kameran? Jo, det är Agfa Optimas - den nya kameran, som är så fantastiskt hjälpsam. Ni förstår, jag behöver inte pyssla ett endaste dugg med att vrida och ställa in och inte fundera på bländare och tid och hastighet och allt vad det heter - för Agfa Optima är

kameran som ställer in sig själv

och som gör det mycket, mycket exaktare än jag nån'sin skulle kunna göra det. Jag bara knäpper, jag! Och bilderna blir finfina. Och jag blir förtjust och har redan utnämnt Agfa Optima till

damernas speciella favorit

som så välvilligt hjälper till att ge en trevlig och vacker bildsvit av allt det man helst vill hålla kvar i minnet.

En förstklassig film bidrar ytterligare till ett gott fotoresultat. Använd Agfacolor för färgbilder och Agfa Isopan för svart-vitt, de

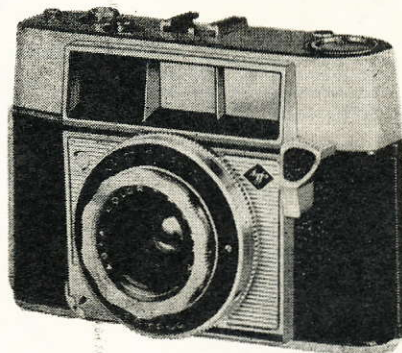
Agfa OPTIMA

den nya storsensationen på fotoområdet är

artig mot damerna

Elegant trollar den bort alla tidsödande och besvärliga fototekniska problem. Man behöver bara koncentrera sig på själva motivet - och så knäppa.

Agfa Optima har utnyttjat det s k magiska ögat i fotografins tjänst, och det är härigenom den kan ställa in sig helt automatiskt. Den har dessutom något som kännetecknar en verkligt förstklassig kamera - ett utmärkt fint och ljusstarkt objektiv, som kan ge full rättvisa

åt motiven - det må gälla färgfoton eller svart-vita bilder. Ni kan ta Era barn under stöj och glam på kort exponeringstid och Ni kan blixtfotografera i kvällens sena timma - allt med ett enda enkelt handgrepp och alltid med knivskarpa och bra bilder som resultat. Mer kan Ni inte begära av

Eregen önskekamera

Den kostar bara 312:-. Ta en titt på den hos fotohandlaren. Den är elegant, den är gedigen, den är lättskött!

bäddar bäst för bra bilder!